

In Epiphania dñi

Procidētes ado-
 rauerunt eū **M**atth. ii. Festū hodi-
 ernū vulgariter dicit Epiphania vel
 apparitio quod idem est. Quia p̄tus vir-
 ginis qui fuerat abscondit⁹ ⁊ secretus hodie fu-
 it gentibus manifestat⁹. **I**do ecclesiastici dicūt
 ⁊ vocāt hoc festū epiphania ab epi quod est supra
 ⁊ phanos quod ē apparitio. quia stella desup gē-
 tibus apparuit. **E**t ergo de⁹ velit nobis dare sen-
 timentū dulcedinis hui⁹ festi in nostris aniabus
 salutem? virginē **M**ariā ⁊ c. p̄cidētes adorau-
 erunt eum. **V**erbū p̄positum declarat nobis bre-
 uiter magnā ⁊ p̄fectam reuerentiā quam tres re-
 ges oriētis fecerunt hodie dño iesu x̄po p̄ciden-
 tes ⁊ c. **N**on solū discooperuerunt capita nec fu-
 erunt contenti flectere genua brachia ⁊ manus.
 imo totum corpus flexerūt. et p̄cidētes adora-
 uerunt eum. **H**oc ad dandū nobis rationem
 hui⁹ adorationis. quia ratio dat scientiā ⁊ auto-
 ritas cōfirmat credentiā. **I**nuenio in sacra sc̄ptu-
 ra q̄ ad verā deuotam ⁊ p̄fectā adorationem re-
 quirunt̄ duo. s. reuerencialis affectus mētis inte-
 rius. ⁊ humilis gestus corpis exteri⁹. **D**e primo
 qñ homo cogitat infinitatem dei incōprehensibi-
 litatem maiestatem ⁊ potentiā eius transcenden-
 tem venit timor reuerencialis interi⁹ in anima ⁊
 ex hoc sequit̄ humilitas exterius in corpore. sc̄z
 iungendo manus. flectendo genua vel p̄sternen-
 do se adorando deum. **I**n his em̄ duob⁹ cōsistit
 adoratio diuina. **P**ro intellectu hui⁹ rōnis sci-
 endum q̄ deus creauit hominē in esse substantia
 li aliter q̄ alie creature sunt create. **Q**uia hō ē cō-
 posit⁹ de substantiā spūali quātū ad animā ⁊ ma-
 teriali quātū ad corpus. **N**ō sic de angelis qui so-
 lum sunt substantie spūales. **N**ec de animalibus
 que sunt substantie materiales. p̄p̄ quod homo
 est similis angelis ⁊ aialibus. quia habet vtrūq̄
Ideo deus de vtroq̄ vult adorari. sc̄z de anima
 cogitādo maiestatem dei ⁊ c. ⁊ de corpore p̄ gest⁹ hu-
 miles. sicut dñs qui agrū vineā laboratorū p̄cer-
 to censu quo ad vsū cōcessit qui de vtroq̄ vult
 habere censum. aliter recipiat sibi totū cōmissus.
Ita deus de nobis qui dedit nobis vineā. s. ani-
 mam. inebriauit cor in amore dei ⁊ agrū corporis
 vt faciat fructū penitētie ⁊ misericordie. **I**do de
 vtroq̄ vult habere censū deuote adorationis. de
 angelis nō vult nisi adorationē spūalē. s. motus
 reuerenciales mētis. de animalib⁹ solum vult ge-
 stus corpis reuerenciales sicut fecerūt bos ⁊ asi-
 nus qñ adorauerūt christū in p̄sep̄io qm̄ solū fle-
 xerunt genua sed interi⁹ nihil cogitabāt. **S**z de
 nobis vult deus totū. s. motus reuerenciales mē-
 tis ⁊ gest⁹ corpales. **A**utoritas x̄pi di. **V**enit ho-
 ra ⁊ nūc ē quado veri adoratores adorabunt pa-
 trem in sp̄ritu ⁊ veritate. **N**am pater tales que-
 rit qui adorēt eum. **S**piritus ē deus ⁊ eos q̄ ado-

rant eū in sp̄ritu ⁊ veritate oportet adorare. **J**o-
 han. iiii. **N**ota venit hora. s. tempis legis gratie
Quādo veri adoratores adorabunt patrē in sp̄-
 ritu quātū ad animā. ⁊ veritate quātū ad corpus.
Quia tunc est vitas quādo corpus cōformat⁹ ⁊
 correspondet menti. **E**t assignat rationē di. **S**p̄-
 ritus est deus ⁊ ideo oportet ipsum adorare in sp̄-
 ritu ⁊ vitate. **D**ic miraculū quod legit̄ **J**oh. ix.
 de ceco a natiuitate illuminato a christo. cui dixit
 christus. **T**u credis in filium dei. **R**espondit ille
 ⁊ dixit. **Q**uis est dñe vt credam in eum. **R**espō-
 dit ei iesus. ⁊ vidisti eum ⁊ loquist̄ tecū ipse ē. **A**t
 ille ait. **C**redo dñe ⁊ p̄cidens adorauit eum. **E**c-
 ce motus reuerencialis intus in anima ⁊ gestus
 corpalis exterius. quia p̄cidens adorauit eum.
Ita fecerunt isti sancti tres reges qñ viderūt eū
 sc̄z infantem iesum. subito in animabus ipsorum
 intrauit motus timoris reuerencialis ex p̄sentia
 maiestatis diuine. **I**deo corpe p̄cidentes adora-
 uerunt eum. **D**e his tribus regib⁹ declarabo quā-
 tuor puncta.

Primū quō se parauerunt diligēter

Scōm quō ambulauerūt fortiter

Tertio quō quesierūt firmiter

Quartū quō adorauerūt reuerēter

Et de quarto puncto loquit̄ thema p̄cidentes
 adorauerunt eum. **P**rimus punct⁹ est ad de-
 clarandum quō isti tres sancti reges se parauerūt
 apte. **P**ro quo sciēdū q̄ ex quo de⁹ p̄misit abrae
 ⁊ sanctis patriarchis q̄ mitteret filium suum in hūc
 mundū nasciturū de muliere virgine verū deū ⁊
 verū hominem. **D**e hoc de⁹ dedit p̄phetias cla-
 ras ⁊ signa nō solū iudeis in iudea sed etiā in di-
 uersis mūdi p̄tibus in signū q̄ nō solum veniret
 ad saluandū iudeos vt ipsi false credūt. sed etiā
 omēs sibi credentes ⁊ obediētes. **S**ingulariter
 dedit p̄phetias in p̄tibus oriētialibus vbi erant
 magni philosophi ⁊ sapientes p̄ p̄phetam **B**a-
 laam di. videbo euz licet nō modo. intuebor illū
 sed nō p̄pe. **O**riet̄ stella ex iacob ⁊ consurget vir-
 ga de israel ⁊ p̄cutiet duces moab. **N**ume. xxiij

Nota videbo eum. s. christū quem vidit nō p̄
 se sed p̄ suos successores. intuebor illū sed nō pro-
 pe. **Q**uia fm̄ textum bible a balaā vsq̄ ad x̄pm̄
 computant̄ mille ⁊ quingenti anni. **S**z isti tres re-
 ges erant de suo genere ⁊ dedit signū dicēs **O**ri-
 etur stella ex iacob. id est de terra p̄missiōis ⁊ cō-
 surget virga de israel. i. rex messias saluator. **E**t
 p̄cutiet duces **M**oab qui interpretat̄ ex patre **E**t
 significat diabolum qui est pater peccatorū quib⁹
 dicit christus vos ex patre diabolo estis. **J**ohā.
 viij. **D**uces moab. id est. diaboli seu luciferi. **E**t
 sunt septem principes qui sunt capitanei septem
 peccatorū capitalium. **P**rimus dux ⁊ capita-
 neus superbie dicit̄ leuiathan. **J**oh. xli. **I**pse est
 rex sup̄ omēs filios sup̄bie. **S**ecundus dux ⁊
 capitaneus auaricie dicit̄ mammon. de quo di-

Sermo I

xit christus. **Matt. vj.** **N**ō potestis deo serui-
re et mānere. **Tertius dux et capitaneus** luxurie dicitur
asmodeus. de quo **Tho. vj.** demon nomine asmo-
deus occidit eos. scilicet luxuriosos. **Quartus dux** inui-
die dicitur beelzebub. **Luc. xj.** In beelzebub prin-
cipe demoniorum eijcit demonia. **Ybum** fuit inui-
dorum iudeorum contra christum. **Quintus dux** gu-
le dicitur beelphegor. **ps. cv.** **I**niciati sunt beelphe-
gor et comederunt sacrificia mortuorum. **Sextus dux**
ire dicitur baalberit. **Judic. ix.** De fano baalbe-
rit cōduxit sibi viros. **Septimus dux** accidie dicitur
astaroth. **f. Reg. vj.** **A**uferthe deos alienos de
medio vestrum baalim et astaroth. et pparate cor-
da vestra dño. hos septem duces percussit dñs nre
ie sus christus virga sue p̄dicationis. **De qua Da-**
uid. virgā virtutis tue emittet dñs ex syon. **ps. cix.**
Sup hanc pphetiam balaam dicit **Cris.** q̄ eius
discipuli et illi qui erāt de genere ei post ei mortem
voluerunt seruare illā stellam. **Et** ordinaue-
runt q̄ certi de ipsis starēt in monte victorali al-
to ad melius contemplandum celum vbi se laua-
bāt credētes ex hoc eis remitti peccata et orabāt
dicētes. **O** deus celi deus israel mitte illā stellā
et quādo complebit illa pphetia. et sic p̄ ptes di-
uidebant sibi tempus. **Et** in nocte natiuitatis acci-
dit diuina ordinatiōe q̄ isti res reges orientis ma-
gni philosophi et astrologi fuerūt in monte victo-
riali obseruantes dictā stellam. **Et** in hora q̄ xps
exiuit de vtero virginis stella apparuit eis claris-
sima et bassa in aere nec claritas solis impediēbat
eius aspectū. **Et** recitat **Cris.** opinionē q̄ in illa
stella erat forma pueri cum cruce in fronte. **Di-**
cunt aliqui q̄ magi voluerūt adorare stellā. **Sz**
dicit **Aug.** q̄ angelus dñi dixit eis q̄ nō adorarēt
stellā. sed q̄ irent adorare creatorem noui natū
Tunc reges tenuerunt cōsiliū quō irent. quali-
ter se ppararēt et quid sibi portarēt et offerrēt dī.
Ister rex magnus ē et potens offeramus ei aurū
Et est deus et creator. quia stelle sibi seruiūt. idō
offeramus ei incensū. **Et** in hoc signo crudelē
dicit q̄ debet pati in cruce. idō offeramus ei mir-
ram amarā. **Ecclesia.** magi vidētes stellā dixerūt
ad inuicem hoc signum magni regis ē. **Samus**
et inquiramus eum et offeramus ei munera aurū
thus et mirram. **Credo** ego licet nō legat q̄ rati-
onabiliter sancti reges in muneribus significabāt
quod de christo credebāt. **Credo** q̄ etiam in ve-
stibus. quia rex qui portabat aurū voluit indui
de panno aureo. **Et** ille q̄ portabat thus de pur-
pura alba. qui mirram de scarlata rubea. **Ecce** q̄
modo parauerūt se apte taz in muneribus q̄ in ve-
stibus. **¶** **Moraliter** inuenio in sacra scriptura
q̄ deus promisit hominibus duas stellas. vnā in
veteri lege scz istā que apparuit regibus orientis
que figurabat redemptionē humanalē. **Secundam**
meliozem pmiserat in nouo testamēto dī. **Qui** vi-
cerit et custodierit vsq̄ in finem opa mea dabo il-

li stellam matutinā. **Apoca. ij.** **H**ec figurabat sal-
uationem celestiale. **Nota** qui vicerit. scilicet diabolu
p̄ humilitatem. carnē p̄ castitatē et mundum per
paupertatem et custodierit vsq̄ in finem opa mea
dabo illi stellam matutinā scz angelum bonū p̄
ducentem animā vsq̄ ad christum. **Hic** quō an-
geli in sacra scriptura dicunt stelle. **Ratio.** q̄ si-
cut celum firmamēti decorat et ornat stellis. **Sic**
celum empireum decorat et ornat angelis sanctis
p̄pter quod dicunt stelle. **Autoritas.** **Stelle** de-
derunt lumen in custodijs suis et letate sunt. vo-
cate sunt et dixerūt. **Assum.** et luxerunt ei cum io-
cunditate qui fecit illas et **Baruch. iij.** **N**ō stelle
id est angeli dederūt lucem in custodijs suis. id ē
hominibus quos custodiūt. **David** Angelis suis
mādauit de te vt custodiāt te. **Ipsi** dant in intel-
lectu quid sit credendū. **In** memoria qd sit timē-
dum et retinendū. in volūtate quid sit sperandū
et in ope quid sit sciendū. **Et** qm̄ homo recipit lu-
men instructionis eorū ipsi letant. **Et** in fine qm̄-
do homo est in articulo mortis deus mittit stel-
lam matutinā. id ē. angelum qui ducit animas
ad xpm̄. sicut illa stella duxit reges ad christum.
Fiat ergo ratio. **Si** hec stella hodierna corrupti-
bilis. quia statim cōuersa fuit in p̄cientem mate-
riam ita fuit obseruata et desiderata. q̄to magis
nos debemus expectare illā stellā ircorruptibili-
lem. lauando nos ab omnibus imunditijs et pctis
Primo lauādo cor ab ira odio et rancore et mala
voluntate. os a blasphemijs et mēdacijs et detra-
ctionibus. manus a furtis et vsuris. et sic de alijs
et totū corpus a corruptionibus luxurie et carnali-
tatis. **Nota** p̄ dicti p̄cedētis euidentia q̄ illa stel-
la que magis apparuit in natiuitate christi nō fu-
it vna celestium stellarū q̄ntuplici ratione quas
scūs **Tho.** ponit. **ij. pte. q. xxxvj. ar. vij.** **Et** dicit
sanctus **Tho.** aliorū narratis opinionibus d̄ isti
us stelle quiditate p̄babilis videt q̄ fuerit stel-
la de nouo creata. nō in celo sed i aere vicino ter-
re que fm̄ diuinā voluntatem mouebatur. **Ad**
et Aug. sentit. **f. q̄** nō fuerit de stellis celestibus
qui dicit in libro cōtra faustū. **Nō** ex illis erat
stellis que ab initio creature itinerū suorū ordinē
sub creatoris legē custodiunt sed nouo virginis
ptu nouum sidus apparuit. idē sentit. **Crisost.**
¶ **Secundus** punctus ē ad declarandū quō isti
tres reges sancti ambulauerunt fortiter. quia de
capite mundi scz oriente venerunt infra tredecim
dies vsq̄ ad iudeam que est in medio mudi. **Ad**
practicam secū dū quod inuenio in textu et in glo-
sis doctorū ipsis pparatis statim inceperunt vi-
am et stella p̄cedebat ostendēs eis viam quā de-
bebant facere. **Ita** quando habebant ascendere
collem. prius stella ascēdebat et quādo habebāt
descendere descēdebat. **Item** quādo habebāt
transire flumen. stella ostēdebat eis locum tran-
situs. **Et** quādo erant in villis in quibus habe-

In Epiphania dñi

bant quiescere stella stabat immobiliter sup hospiti-
um. Deinde in recessu stella incipiebat viam ⁊
ipsi sequebant. Nunquid videt vobis istud fu-
isse magnum miraculū. Hoc modo venerunt vs-
q; ad terminum terre pmissionis. Et in crastinū
quādo debuerunt intrare terrā iude stella dispa-
ruit eis. Cogitate qualem tristitiam habuerunt
di. O miseri quid est hoc ex aliquo peccato ali-
cui? nostrū stella disparuit quid faciemus. Dicit
sanctus Thomas q; tenuerunt consilium quid
facerent. Quidam dicebant q; redirent. Quoni-
am querere regē nouū in terra aliena magnū pe-
riculum esset. Alij dixerunt q; irent ad mius vs-
q; ad ciuitatem hierusalem. quia tantus rex i no-
bili ciuitate deberet esse natus. vel ad minus sci-
rent vbi esset natus. Quia ibi erant magni rabi-
ni ⁊ doctores. ideo faciamus quod in nobis est.
Et venerunt in ciuitatem hierusalem. Et tunc fu-
it completa pphetia Esa. di. Surge ⁊ illumina-
re hierusalem quia venit lumen tuum. ⁊ glia do-
mini sup te orta est. quia ecce tenebre opient ter-
ram ⁊ caligo populos. sup te aut orietur dñs et
gloria eius in te videbit. Et ambulabunt gētes
in lumine tuo ⁊ reges in splendore ortus tui. ⁊c.
Esa. l. Et loquit genti iudaice qsi psona dormiē-
ti dicens. Surge. s. ciuitas hierusalem illumina-
re. s. lumine claritatis fidei. quia venit lumen tu-
um. s. christus. Nota. ⁊ ambulabūt gentes in lu-
mine tuo nō solum iudei. Moraliter sup hoc
q; reges amissa stella venerunt hierusalem vt ibi
certificarent. sic debemus nos facere qm amitti-
mus stellam grē dei. Sciendū q; gratia dei dicit
stella p stellam regum significatam. Ratio. quia
sicut illa stella dirigebat ⁊ ducebat reges ad chri-
stum in iudeā. Sic grā dei dirigit nos ⁊ ducit et
ostendit viam paradisi illis qui habēt eam. Pri-
mo in biuio ostendit viam dextram. Quot bi-
uia sunt in hoc mundo illis qui volūt ire ad chri-
stum. Primū est supbie ⁊ vanitatis ad sinistram
māsuētudinis ⁊ humilitatis ad dextram. Stella
gratie dei ostēdit ire ad dextrā humilitatis q; est
via recta plana ⁊ bona ⁊ absq; piculo. Secūduz
est auaricie ⁊ cupiditatis. ⁊ misericordie ⁊ libera-
litas. Tertium ē luxurie ⁊ carnalitatis. ⁊ munda-
ditie ⁊ puritatis. Quartū est inuidie ⁊ maligni-
tatis ad sinistrā. ⁊ beniuolētie ⁊ charitatis ad de-
xteram quā ostendit stellas gratie. Quintū ē gu-
le ⁊ voracitatis. ⁊ abstinentie ⁊ pccitatis. Sextū
est ire ⁊ seueritatis ⁊ pacis ⁊ vnitatis. Septimū
est accidie ⁊ ociositatis. diligentie ⁊ operositatis.
In his stella gratie dei dirigit nos. Item stella
gratie dei ostendit viam ascendendo p viam cō-
templatiuam. ⁊ descendendo p viam actiuaz ad
opa misericordie ⁊ pietatis. Item ostēdit transi-
tum in flumine delectationuz mūdi vbi q̄plures
submergunť vt homo nō recipiat de ipsis nisi ne-
cessaria ⁊ fm legem. ⁊ nō extra ne submergatur

in cibo ⁊ potu ⁊ vestitu sopore ⁊c. Ideo dicebat
brūs Jobes. Vnctionē quā ab eo accepistis ma-
neat in vobis ⁊ nō necesse habetis vt aliquis do-
ceat vos. sed sicut vnctio eius docet vos de om-
nibus. s. Joh. ij. Nota vnctionem glo. i. grāz
diuinam. S; quid a vobis sciendū quando stella
diuine gratie amittit que nō pditur nisi p pctm
mortale. Dico q; debemus facere sicut fecerunt
illi sancti reges. s. ire in hierusalem. id ē. ad eccle-
siam confiteri peccata sua. ⁊ sic recupabitur stel-
la gratie dei. Ideo dixit christus paulo qui pdi-
derat stellam. Ingredere ciuitatem ⁊ dicetur ti-
bi quid te oporteat facere. Act. ix. Nota ciuita-
tem s; Damascū que interpretat sanguinea et si-
gnificat ecclesiā in qua consecrat ⁊ summitur san-
guis christi. Tertio p̄nctus ē ad declaranduz
quō isti tres sancti reges quesierūt christum di-
scere siue locū natiuitatis christi postq; fuerunt
in ciuitate hierusalem. Dic practice qm reges fu-
runt ppe ciuitatem cogitate qualis cōmotio fu-
it in ciuitate maxime. quia herodes qui fuit no-
uus rex ⁊ extraneus a p̄lo iudeozū timebat sibi
⁊ custodiebat se ab eis. Cogitate quia statim he-
rodes misit ad reges ad sciendū qui erant ⁊ quē
quererant ⁊ quare veniebant. Responderūt re-
ges q; ipsi veniebant querere regem iudeozū no-
uiter natum. Credatis q; fuit eis dictū. Non di-
catis alias herodes psequet vos. dixerunt. nō
negabimus veritatem. Vidimus em stellā eius
in oriente ⁊ venim⁹ adorare eum. Cris. Cōside-
ra deuotionem regum nōdum christū viderunt
⁊ p co mori parati erant. Fuit dictum herodi p-
pter quid venerant. Cogitate qualis dolor et ti-
mor intrauit in corde suo maxime. quia de h iaz
timebat. Et mirabilia que in natiuitate christi fu-
erūt facta audiuerat ppter quod reputauit se p-
ditū ⁊ destructū. De hoc dicit euāgelista Mat-
theus. Audiens herodes rex turbatus ē ⁊ omnis
hierosolyma cum illo. S; dissimulauit suam ma-
liciam ostendendo leticiā de natiuitate xpi. Et
quia reges orientis venerūt simpliciter ⁊ sine ar-
mis. pmisit ipos intrare ciuitatē ⁊ recepit eos ho-
norifice postea dixit eis. Dñi quare venistis Re-
sponderūt. querim⁹ vbi est qui nat⁹ est rex iudeo-
rum. Ecce in quo piculo ponebant se. herodes
vero dissimulans dixit. Audiui aliquid de hoc s;
nescio si est certū q; sit natus. Responderunt re-
ges certum est. quia nos vidimus stellas eius in
oriente. Tunc dixit herodes. Et modo domini.
quid vultis. responderunt. venimus cum mune-
ribus adorare eum. Tunc herodes clam vocat
magis diligēter didicit ab eis tempus stelle que
apparuit eis. di. regibus. ex quo vos certificatis
me de die ⁊ tempore natiuitatis. ego cum magi-
stris ⁊ doctoribus ⁊ cum rabinis certificabo vos
de loco vbi est natus ⁊ q; omnes insimul ipm ado-
remus. o proditor ⁊ ex alia parte parabat iā gla-

dium vt ipsum iugularet si posset. **Et** cōgregās omnes principes sacerdotum ⁊ scribas sciscitabatur ab eis vbi christus nasceret. **Qui** omnes cōcorditer responderūt q̄ in ciuitate bethleē s̄m pphetiam **Mich. v.** **Et** tu bethleem terra iuda nequaquā minima es in militibus iuda. **ex** te enim eriet dux qui regat populū meū israel. **Nota** qui regat in virtutibus exemplo cōuersatiōis ⁊ p̄dicationis. **Tunc** herodes certificauit reges de loco ⁊ mittens eos in bethleem di. **Ite** ⁊ interroga te diligēter d̄ puero ⁊ cū inuenieris renūciate mihi. **vt** ⁊ ego veniens adorē eum. **Proditor.** **Ec**clesia. **hostis** herodes impie christum venire q̄ times. **nō** arripit mortalia qui regna dat celestia. **Ecce** quō sancti reges quesierūt discrete cū magna di. **igentia.** **Moraliter** hi sancti reges anteq̄ venirent ad herodem dirigebant a stella. **sed** postq̄ venerūt ad regem herodem. **habuerūt** recurrere ad scripturas sanctas ad se gubernandū ⁊ c̄. **herodes** significat antichristū. quia sicut herodes volens christū occidere occidet innocētes. **Sic** antichrist⁹ volens destruere fidē christi occidet christianos sibi cōtradictentes. **Et** illa stella significat scientiā humanā. s. logicā. pbiam. leges canones. quib⁹ modo dirigimur ⁊ gubernamur. **Sed** q̄n erimus in tempe antichristi oportebit recurrere ad scripturas sacras. quia antichrist⁹ nō credit logice nec pbie nec poetrie nec legibus ⁊ c̄. **Solū** cum sacra scriptura habebim⁹ stare cōtra ip̄m. ergo quāta culpa est modo. quia nullus curat de biblia. **Seculares** dant se scientiis lucratiuis. **Religiosi** qui deberēt studere sacrā scripturam. vnus dat se virgilio alius ouidio. alius terentio. ⁊ sic de alijs. **hoc** est signū inter alia p̄pinq̄tatis antichristi. **Quia** antichristus ad p̄bandū suum errorem q̄ est messias ⁊ filius dei ⁊ c̄. nō allegabit nisi textū de biblia ⁊ pphetias. **Quō** te defendas ad improbandū eum si ignoras bibliā. **De** hac ppheta Salomonis dicētis. **Cum** ppheta defecerit dissipabis populū. **Proverb.** xxix. ppheta notat vetus testamentū. **Ideo** dicebat christus omnibus. **Scrutamini** scripturas. quia vos putatis in ipsis vitam eternam habere ⁊ ille sunt qui testimonium p̄hibent de me. **Job. v.** **¶** **Quartus** punctus est quō ipsum adoraerunt digne postq̄ receperūt congeriū siue licentiā recedendi ab herode ⁊ fuerunt ad portam ciuitatis hierusalem apparuit eis. **¶** **Si** quis posset declarare gaudium quod ipsi habuerunt. **Ex** b̄ dicit **Mattheus.** videntes autem stellam gauisi sūt gaudio magno valde. **Ab**odo apparet **Ra**tio quare stella disparuit eis vt duplici signo. scz stelle ⁊ scripture essent certificati de veritate ⁊ haberent duplex testimoniū. **Et** stella antecedebat eos vt prius. ⁊ q̄n fuerūt p̄pe bethleem forte ad mediam leucā iurati ⁊ p̄ceres ciuitatis bethleē qui audiuerant eorum aduentum venerunt ob-

uiam eis dicētes. **Quid** placet ⁊ que causa aduentus. **Qui** dixerūt vbi est qui natus est rex iudeorum. **Vidimus** stellam ei⁹ in oriente ⁊ venimus adorare eum. **Qui** dixerūt. **Nos** nescimus aliū regem nisi herodem. **¶** **Proditores** vna stella illuminauit istos tres reges. ⁊ sol. i. christus non potuit illuminare eos eorū culpa impediēte ⁊ obicē ponente in nocte natiuitatis q̄n refulsit. **Et** stella videbat ab omnibus vt dicit **Maxim⁹** in sermone hodierno. **Recte** autē vna stella resplenduit cui⁹ gēs p̄fida nec radios occultare possit nec abscondere veritatem vbi celum ipsum vniuersorū oculis sidereo lumine fulgebat. **Cogitate** q̄n iudei aspiciēbant stellam que bonis dabat deuotionem ⁊ malis incutiebat terrorem. **Quō** mirabantur quoniā nō multū erat alta quā sequebantur reges. **Et** intrauerunt ciuitatem ⁊ finaliter venerunt ad locum vbi erat puer. **Dicunt** sancti doctores q̄ adhuc virgo **Maria** erat in illo porticu cū puero vbi peperat. **Et** dicit glo. q̄ nō erat ibi tunc ioseph ordinatione diuina. ne putaret pater ipsius pueri. **Cogitate** q̄n virgo **Maria** sensit venire illā militiam q̄ timuit ⁊ abscondit puerum in p̄sepio ⁊ ipsa suebat vel philabat vel orabat ⁊ totum cor contremebat. **Stella** autē stetit supra vbi erat puer. **Et** reges mirabantur cum nō viderent ibi palacium nec magnā domum et aspiciēbant se mutuo reges dicētes. **Quid** est b̄ q̄ stella nō mouet. **Dicit** **Maxim⁹** q̄ stella emittebat novos radios ⁊ clariores. q. d. regib⁹. **Hic** est rex quē queritis. **Reges** autē descenderunt ad terrā de equis vel animalibus suis. ⁊ vn⁹ eorum veniens ad porticū eleuauit modicū flaciatam di. quis est hic. **Et** vidit virginem philantē vel suentē. **Et** accedentes alij duo reges quādo viderunt virginē **Mariā** statim habuerūt magnam deuotionē. **Que** dixit eis. **Dñi** quid placet vobis. **Qui** dixerunt. scitis vos vbi est qui natus est rex iudeorum. quia volumus ipsum adorare. **virgo** **Maria** nō dixit se nescire. **sed** dixit. **dñi** b̄ deberēt scire magni dñi ⁊ rabini ⁊ rectores ciuitatis. **Et** verū dicebat. ⁊ interim reges totaliter in corde fuerunt calefacti. **Et** inde exeuntes respexerunt stellā que stabat sup̄ius immobiliter ⁊ pulchriorem. **Et** iterum redierunt ad virginē ⁊ dixerunt sibi. **Vos** habetis filiū. que respondit. **ita** dñi. ⁊ est diu q̄ peperisti. **respōdit.** dñi hodie sunt. xiiij. dies. **Dixerūt** reges bona iuuenula. si placet vobis ostēdat is ipsum nob. **Tunc** vgo sciens q̄ pro bono veniebant recepit filium de p̄sepio ⁊ ostēdit eis. **Qui** dixerunt quō vocat. **virgo** **Maria** respōdit. **Iesus.** quo nomine audito p̄cidentes adoraerunt eum dicentes. **¶** **saluator** vos beneueneritis. **¶** **dñe** tanta est humilitas vestra q̄ voluistis venire in stabulo hui⁹ mūdi miseri. vos qui estis infinit⁹ in diuinitate estis restrictus in humanitate. **Vos** qui estis creator

In Epiphania dñi

estis factus creatura. vos qui estis solus immortalis et impassibilis estis factus passibilis et immortalis. **O** dñe tanta gratia est ista. et silentes osculabant pedes eius. **De**inde adorantes matrem dicebant. **O** camera paradisi templum dei sacrarium spiritus sancti. **O** benedicta vos portastis nobis salutem. **D**icit euangelista. **Q**uapertis thesauris suis obtulerunt ei munera. **A**urum thus et mirram. **A**urum tanquam regi magno. **T**hus tanquam deo. **E**t mirram amarum tanquam passuro. **E**t fuit completa prophetia **D**avid de ista die dñi. **R**eges tharsis et insule munera offerent. reges arabum et saba dona dño deo adducunt et adorabunt eum omnes gentes omnes reges seruiant ei. ps. lxxj. **N**ota seruiet ei. scilicet propter lucrum bonum et remunerationem quam dat suis seruitoribus. **S**ecus qui seruit mundo qui suis seruitoribus dat mortem. et animam diabolo qui dat penam eternam. **S**ed christus suis seruitoribus dat gratiam in hoc mundo et gloriam in alio. **I**deo sibi est seruiendum. ideo christus. **D**ñm deum tuum adorabis et illi soli seruiet. **M**atth. iij. **De**inde sancti reges fecerunt orationem deo ut ostenderet eis si redirent ad herodem. **S**ed dicit euangelista quod responso accepto in somnis. scilicet ab angelo ne redirent ad herodem per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. **C**ontemplate hic modicum quoniam venit **I**oseph et vidit tantum aurum thus et mirram quoniam gaudebat. **S**ed ex alia parte tristabat. quia non fuit dignus infesse tanto festo. dicit **B**ernardus. quod totum aurum dedit amore dei. **M**oraliter nos exemplo regum debemus offerre aurum bone reformationis. et talis poterit dicere cum **D**avid. dilexi mandata tua super aurum et topasion. qui est lapis preciosus. propterea ad omnia mandata tua dirigebar omnem viam iniquam odio habui. ps. cxviii. **S**ecundo thus deuote orationis dicens. **D**iriga ad te dñe oratio mea sicut incensum. ps. xliiij. **T**ertio debemus offerre mirram penalis afflictionis. **E**t dicere poterit talis. viuificabis me. ecce in pace amaritudo mea amarissima. tu autem eruisti animam meam ut non periret. **E**sa. xxxviii.

Sermo secundus de eodem.

Ubi est qui natus

Ubi est qui natus est rex iudeorum. **M**atth. ij. **T**ota materia huius sermonis erit moralis tam de virtutibus moralibus quam theologicalibus. **S**ed primo salutem virginem maria. **U**bi est qui natus est. **H**oc proprium verbum fuit questio interrogatiua trium regum orientis qui cum magna diligentia perquirebant christum dei. ubi est qui natus est. de isto intellectu penitus non curo. **S**ed tropologice siue moraliter declarando thema. **D**ico quod hoc nomen iudeorum idem est quod glorificatorum in gloria. **C**um ergo queritur ubi est qui natus est rex iudeorum. scilicet glorificatorum. **D**e hoc rege **D**avid fecit questionem in spiritu prophetie dicendo. **Q**uis est iste rex glo-

rie. **C**ui respondet spiritus sanctus. dñs virtutum ipse est rex glorie. **S**icut rex est dñs ciuitatum sui regni. **I**ta christus est dñs omnium virtutum que dicuntur ciuitates sue. **S**i ergo volumus ipsum perquire cum sanctis regibus orientis queramus eum in suo dño. **Q**uia rex communiter moratur in suo regno. **S**ic christus rex glorie moratur in suis ciuitatibus virtutum. **C**um ergo dicitur thema. ubi est qui natus est rex iudeorum. id est glorificatorum. **R**espondet in ciuitatibus suis. scilicet virtutibus seu virtutum. patet thema. **U**bi autem sit a nobis querendus ostendit propheta dicens. **D**isce ubi sit prudentia. ubi sit virtus. ubi sit intellectus. ut scias simul ubi sit longiturnitas vite et victus ubi sit lumen oculorum et pax. **B**aruch. iij. **H**ic ponit septem virtutes tanquam septem ciuitates siue villas dñi regis christi in quibus ipse moratur. **Q**uarum quattuor sunt morales et tres theologicales. **M**orales sunt site in plano. theologicales vero in montibus altissimis.

Prima est prudentia rationalis.

Secunda fortitudo spiritualis

Tertia iusticia intellectualis

Quarta temperantia corporalis

Quinta et prima theologicalis est spes

Sexta est fides

Septima est charitas

In his septem includuntur omnes virtutes. **C**um ergo queritur thema. ubi est qui. **R**espondetur quod in his septem virtutibus. **D**ico primo quod querendus est christus in sua ciuitate plana que dicitur prudentia rationalis cum dicitur. **D**isce ubi est prudentia. **P**rudencia autem auisat hominem ut iter tot pericula huius mundi tam anime quam corporis fame et bonorum sciat regere et gubernare vitam suam cauendo a periculis maxime a periculis anime. **D**e hac virtute auisauit christus apostolos et per ipsos nos quoniam misit eos ad predicandum dei. **E**cce ego mitto uos sicut oues in medio luporum. **E**sto ergo prudens. **M**atth. x. **N**ota quod lupos vocat demones et malas personarum et lupinas a quibus prudenter debet se homo custodire. **N**ota sicut serpentes dicunt philosophi qui tractant de proprietatibus rerum quod est quedam natura serpentis que dicitur aspis multum bona et necessaria per tyriaca et est talis conditionis quod non potest capi nisi incantem propter hoc si incantatores possunt proferre certa verba ipso audiente capiunt eum. aliter non. **I**deo quid facit ipsa insinuat naturaliter quando audit vocem incantatoris ponit unam aurem super lapidem et cum cauda claudit aliam ne audiat verba incantatoris. et sic non incantatur ne capiatur. **D**icit christus quod ita faciamus nos quod habeamus prudentiam serpentis. quando demones vel alie male persone volunt nos incantare vel capere et impedire ne vadamus ad paradysum temptantes nos dicens aliqua verba ad aures corporis vel cordis. sicut serpentes facere debemus et ponere aurem dextram super illum lapi-

dem. de quo dicit Paulus. s. ad Corinthos. x. De /
tra autem erat christus. et claudere aurem sinistram
cum cauda. s. mortis. Quia sicut cauda est vltima
pars serpentis. sic mors est vltima pars hominis. Vbi
gratia. Si diabolus vel aliqua mala persona vult
te incantare de supbia dicendo. quare tu non in-
cedis ornatus sicut talis vel associatus. cum sis de
meliori genere magis diues etc. statim ponas au-
rem in lapide cogitando quomodo christus iuit indu-
tus. quia. xxxij. annis portauit eandem tunicam
et cauda mortis claudere aliam aurem sinistram. scilicet
cogitando quid portabis tecum. et quid dices deo
de vanitate vestri etc. Ecce quare dicit. Estote
ergo etc. Idem si vult te incantare de auaricia. luxu-
ria. gula. vindicta etc. cogita de christo et in mor-
te quid eris et qualis sententia dabit avaris. luxu-
riosis etc. ergo discite vbi sit sapientia. **S**ecundo
discite quid sit virtus. hic ostendit fortitudo spiri-
tualis que notanter dicitur virtus et non fortitudo.
Quia fortitudo est duplex. s. corporalis et spiri-
tualis. Fortitudo corporalis non est virtus in qua
deus sit querendus. quia animalia bruta sunt for-
tiora hominibus. verbi gratia. Fortitudo est lu-
ctare. sed versus vincet vos. Idem de cursu sicut
equus superabit vos. idem de saltu vnus ceruus
saltabit plus. Idem fortitudo est portare onus.
sed plus portat mulus. Licet ergo fortitudo cor-
poralis sit bona et seruiat quibus. non tamen est virtus.
Sed fortitudo spiritualis sicut est resistere et contra-
dicere peccatis. ista est virtus non dimittere bonam
et sanctam vitam inceptam nec penitentiam. ista est vir-
tus. Item tenere et seruare firmiter bonas ordi-
nationes pro utilitate communitatis. hec est virtus
spiritualis. de qua debet homo gloriari et se ap-
preciari et non de fortitudine corporali que est com-
munis hominibus et iumentis. De ista fortitudine
corporali non se appreciabat David. licet esset for-
tissimus. quia adhuc puer. xvj. annorum quando
custodiebat oves patris sui et ad eos veniebat leo
et versus David aufererat ab eis predam et occi-
debat eos. vt patet. s. Regum. xvij. Nam leonem et
versum interfeci ego seruus tuus. Sed gloriabat
de fortitudine spirituali de qua dicebat deo. For-
titudinem meam ad te custodiam. s. resistendo et con-
tradicens peccatis. Quia deus susceptor meus
es. psalmus. lviij. Ideo sanctus Paulus pro nobis ora-
do dicebat. Det vobis deus secundum diuitias glorie
sue virtutem. s. fortitudinis spiritualis corrobora-
ri per spiritum sanctum eius in interiori homine.
ad Ephesios. iij. Discite vbi sit intellectus. Ecce iusti-
cia iudicialis siue intellectualis que pertinet ad iu-
dices. Diceret aliquis. improprie loquitur. quod vir-
tus iusticie dicatur intellectus. Responsio quod
notanter dicit ad ostendendum iudicibus quod iu-
sticia non est fienda secundum sensualitatem. sed rationabi-
liter per intellectum. verbi gratia. Si litigant co-
ram iudice diues et pauper. diues promittit iudi-

ci pecunias etc. pauper vero plorat. Si iudex vult
iudicare secundum sensum visus. quia videt diuitem pro-
mittentem sibi etc. pauperem flentem non bene iu-
dicabit. Sed per intellectum examinata prior cau-
sa debet dare iusticiam pro illo qui habet bonum
sive siue sit diues siue pauper. Item non debet sen-
su auditus iudicare. verbi gratia. Si nobilis ba-
ro miles et rusticus litigant coram iudice et nobi-
lis loquitur administrando etc. Iudex non debet iu-
dicare secundum aures. sed per intellectum dando iusti-
ciam rectam et sententiam pro illo qui habet ius
rectum. et nihil debet timere. Item nec sensu ta-
ctus. verbi gratia. si consanguineus iudicis liti-
gat coram eo cum extraneo vel iudeo. pater vel
frater vel consanguineus tangit iudicem in car-
ne vel sanguine non debet iudicare secundum tactum. sed
per intellectum et rationem. Quonia iudex in iu-
dicio non debet cognoscere nec patrem nec ma-
trem nec fratrem nec amicum. sed extra iudicium
faciat eis bonum festum. Item nec sensu olfactus.

Nota quod legitur in thalmuth de illo falsomel-
sia bartolinam incantatore qui dicebat se pro odora-
tum iudicare quis esset bonus vel malus. quem
iudei voluerunt probare et clausis sibi oculis sta-
tuerunt coram eo duos homines. et vnus erat bo-
nus et alius prauus et malus. Qui male senten-
tiauit ideo fuit male sententiatus. Item nec sen-
su gustus. s. propter conuiuia vel dona. seu ence-
nia. Sic de illo rege cui fuit presentata pulchra
anguilla. et quia sapuit sibi dedit sententiam pro
illo qui presentauerat sibi anguillam. Cum autem
cancellarius contradiceret. quia contra iusticiam.
Respondit rex. Vere anguilla sapuit nobis. **I**tem
de iudice dicit scriptura sancta. Non secundum visio-
nem oculorum iudicabit. neque secundum auditum auri-
um arguet. sed iudicabit in iusticia pauperes et
arguet in equitate pro mansuetis terre. Esa. xj.

Quarto discite vbi sit longiturnitas vite. Ecce
hic temperantia corporalis. Sed quare vocat eam
sic et non proprio suo nomine. quia sicut iusticia
ex sua causa dicitur intellectus. Ita temperan-
tia ex suo effectu. quia dat longam vitam. Ideo
vocatur longiturnitas vite. verbi gratia. Ven-
tur duo homines quorum vnus sit abstinentes et
alter gulosus. naturaliter multo amplius viuet
abstinentes. Dicunt medici quod plures interficit ci-
bus quam gladius. Cum tamen moriantur tot in sa-
lis et in guerris. Ideo temperate comedere et bibe-
re debemus. **N**ota quod legitur de magno Ale-
xandro qui cum fuisset monarcha et fuisset in ori-
ente ad bragmannos admirans de eorum anti-
quitate cogitauit quod aliquam medicinam debe-
bant habere ex qua eorum vita conseruabatur.
et querens vt eam sibi ostenderent vt ipsa vite-
retur. Qui dixerunt quod non placeret sibi. Re-
spondit quod immo. Tunc dixerunt sibi quod eorum me-
dicina erat temperantia. quia semel in die comedebant

In Epiphania domini

de vno solo cibo et non placuit ei. De hac dicit scriptura. Noli auarus esse in omni epulatione et non effundas te super omnes escam. In multis enim esca erit infirmitas et auaritas appropinquabit usque ad coleram. propter crapulam multi perierunt. qui autem abstinens est adiciet vitam. **Eccli. xxxvii.** Nota sicut dicunt medici quod prima digestio debet fieri in olla. secunda in ore. tertia in stomacho. Item non te effundas super omnem escam. Nota contra diuites tam laycos quam ecclesiasticos qui vtuntur multis escis et de qualibet volunt comedere et pfundunt sibi stomachum. quia quilibet cibus habet suam digestionem. Ideo dicit. in multis escis erit infirmitas. Quia sicut in olla in qua decoquitur de boue et de porco et de pullo etc. quando vnus cibus est coctus alius est consumptus. propter hoc magni domini et plati viuunt parum. Ideo dicit. propter crapulam. id est. crudam epulam secundum ethymologiam multi obierunt. Qui autem abstinens est adiciet vitam. Quinta ciuitas in alto monte sita est quanta virtus que est prima theologialis. scilicet spes que ostendit cum dicit. Disce ubi sit victus. sed que spes dicit victus. quia tota spes christiana consistit in victu. quia victus sacre eucaristie est radix spei nostre. Ratio. quia sicut totum malum destructionis nostre humane nature venit ex cibo. scilicet. vitio Sic vult deus quod totum bonum nostre saluationis veniat ex cibo eucaristie. Querit sanctus Thomas in quarto vtrum sacramentum eucaristie sit ita necessarium quod sine illo non possumus saluari. Et arguit quod non est ita necessarium. quia pueri absque communiione saluantur. Sed finaliter respondet determinando quod nullus potest saluari nisi virtute huius sacri. Quid ergo de pueris etc. Respondet per talem similitudinem. quia quando homo comedit in pradio vel cena. solum vnum membrum corporis. scilicet. os comedit et recipit cibum et omnia alia membra reficiunt. Ita de sacramento altaris tota christianitas est vnum corpus fide et charitate coniunctum habens multa membra Sacerdos est os huius corporis. Cum ergo sacerdos communicat. omnia membra reficiunt. Ideo etiam pueri qui sunt membra huius corporis. Ideo dicit ecclesia in collecta. Refecti cibo potuque celesti deus noster. Non dicit refectus de cibo sacerdotis. Si dicatur ex quo iam communicamus ore sacerdotum audiendo missam. quid ergo oportet nos communicare in pascha. Respondeo quod duplex est communicatio. scilicet. spiritualis et sacramentalis. Communio spiritualis fit quotienscumque homo audit missam in charitate. tunc homo communicat spiritualiter tanquam membrum ecclesie. Alia est communicatio sacramentalis que precipue fieri semel in anno. scilicet. in pascha ad quam tenent omnes vtriusque sexus cum ad annos discretionis puenerint. De ista virtute spei dicit David. Oculi hominum in te sperant domine et tu das escam illorum in tempe oportuno. scilicet. in missa. quia illud tempus est ordinatum. Apis tu manum tuam et imple om-

ne aial benedictione. ps. cxliij. **Sexta est fides.** Ibi disce ubi sit lumen oculoꝝ. **Sz q̄renoiaf sic** Respondeo quod sicut corpus habet duos oculos quibus videt. ita anima habet duos respectus tanquam oculos. scilicet. respectum diuinitatis christi quasi oculum dextrum et respectum humanitatis eius. quasi oculum sinistrum. In his duobus consistit tota fides catholica. que habet. xiiij. articulos. scilicet. septem diuinitatis. et septem humanitatis. et omnes simul continentur in Credo in deum. benedictus est iste qui habet istos duos oculos claros et bonos. de quibus dicit christus. Non turbet cor vestrum neque formidet. creditis in deum et in me credite. **Joh. xiiij.** Creditis in deum. Ecce oculus dexter. et in me credite. id est. in mea humanitatem. **Ecce hic oculus sinister.** Ideo **Bauid** orado dicebat. **Illumina** oculos meos ne vnquam obdormiam in morte nequid dicat inimicus meus pualui aduersus eum. ps. xij. **Non loquitur** de oculis corporis. quia non legitur fuisse cecus sed de oculis anime. vt illuminarent sibi ne peccaret contra fidem. quia si fundamentum cadit totum edificium corruet. **De hoc sanctus Thomas. ij. q. iij. ar. vij.** ubi querit. vtrum fides sit prima virtutum et ostendit precipue in solutione ad quartum quomodo ipsa sit fundamentum. **Pecus** de alijs virtutibus. **Sz q̄daz** sunt ceci oculo dextro vt agareni qui non habent fidem diuinitatis christi. **Quidam** oculo sinistro vt manichei qui negant humanitatem christi. **Sed** vtroque sunt ceci iudei miseri. **Septima est charitas** generalis que consistit in amore dei et proximi que ostendit ibi. disce ubi sit pax que sic vocatur ab effectu. quia pacificat creaturam cum creatore quando ipsum diligit super omnia. **Et ista pax** conseruat quod diu creatura seruat tria prima precepta. scilicet. non habebis deos alienos. secundum. non assumes nomen domini dei inuanius. tertium. memento vt diem sabbati sanctifices. **Jo xps Mat. xxij.** Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo ex tota anima tua et ex tota mente tua. **Secundo** charitas facit pacem cum proximo que suam seruando alia septem. vt si vis honorari a filiis tuis honora patres tuos. **Secundo** si non vis occidi non occidas. **Tertio** si non vis vxorem tuam tangi ab alio. non tangas vxorem alterius. **Quarto** si non vis deperdari non furtum facias. **Quinto** si non vis diffamari non falsum testimonium dicas. **Sexto** si non vis in aliquo damnificari nullum damnum inferas. **Septimo** si non vis vt vxorem tuam aliquis concupiscat non concupiscas vxorem proximi tui. **Hec est charitas** generalis dei et proximi. **Ideo** dicit christus de pace dei et proximi. **Pa-** cem relinquo vobis pacem meam do vobis etc. **Joh. xiiij.** **Bauid.** Pax multa diligentibus legem tuam et non est illis scandalum. ps. cxvij. Quia in dilectione dei et proximi vniuersa lex pendet et pphete. Deo gratias.

Sermo tertius

D **Er aliam viam**

reuerſi ſunt in regione ſua. **Mat. ij.** Hoc verbū ſm̄ intellectum hitori cum declarat viam reuerſionis trium regum. ſ. p̄ aliam viam reuerſi ſunt in regionem ſuam ⁊ nō p̄ illam p̄ quam venerant iux̄ diuinam ordinationē ⁊ angeli reuelationem dicitis eis ne redirent ad herodē. Sed iux̄ intellectum allegoricum ⁊ ſp̄ialem dicit̄ de nob̄ quid debemus facere. ſ. ire ad regionē noſtrā nō p̄ viam p̄ quam venimus ſed aliam p̄pter qđ oportet declarare tria puncta.

Prim⁹ q̄lis ē terra vel regio n̄ra p̄pria ad qm̄ debem⁹ ire finaliter

Sec⁹s q̄lis est via p̄ quā poſſem⁹ errare vt caueamus ab ea p̄udēter.

Terti⁹ qualis ē via p̄ quā ſine errore pueniamus ad patriā ſecuriter

Quum ad p̄mū dico qđ gloria celeſtis illa ē terra p̄pria ⁊ regio ad quā debemus ire finalit̄ que noſtra eſt triplici rōne ⁊ iure. ſ. **Creationis. Redemtionis. Legationis.** Q̄tū ad primū quare creditis qđ deus creauit celum. nō p̄ ſe. quia iam habebat habitationē latam. ſ. ſuam eternitatē ⁊ verius dicit̄ qđ celū ⁊ terra ſtant in deo qđ de⁹ ſtat in celo vel in terra. quia deus nō indiget ſuſtēamento nec celum creauit p̄ angelis ex neceſſitate. **Ratio** quia cum ſint creature ſpirituales nō indigent loco corporali. ſed ipſum creauit p̄ nobis qui ſumus corporales. **Ideo** indigemus loco corporali. ergo iure creationis illa regio eſt noſtra. **Autoritas.** Annunciat de ea. ſ. gloria amico ſuo qđ poſſeſſio ſua ſit ⁊ ad eā poſſit aſcendere. **Job xxxvj.** Nota amico ſuo. quia ſolum amici dei intrant ibi. **Inimici** aut̄ faciunt ſe indignos intrare illud. **Et ad eam poſſumus aſcendere. ſ. p̄ ſcalam virtutum ⁊ bonorū operū.** Sed eſt hic argumentum in oppoſitum. quia dicit **Dauid** p̄pheta. **Celum celi dño terrā aut̄ bedit filijs hominū. ps. cxij.** **Celum. i.** gloria celi deo. **Quō** ergo dabitur homini iure creationis. **Reſponſio** qđ peſentiam ⁊ naturam gloria celi ſoli deo debet. qđ ſua eſt eſſentialiter ⁊ naturaliter. terra aut̄ cōpetit homini ſed gloria celi competit homini p̄ amministrationē diuinalem. **Ideo** dicit. annūciat de ea amico ſuo. **Secundo** eſt noſtra iure redemptionis. quia **chriſtus** ipſam emit nobis magno p̄cio ſc̄z ſanguine ſuo. **Nō** em̄ ipſam emit pro ſe. quia iam erat ſua. ſed p̄ nobis. quia null⁹ ſanguis humanus nec om̄iūz creaturarū factarū ⁊ hendarū ſuffeciſſet ad emendūz illam gloriā ſolum ad horam vnaz. **Sed** venit filius dei qui dedit p̄cium ⁊ ſup̄abundans. **Ideo** ſancti qđ ſūt in gloria dicunt deo. **Redemiſti** nos deo in ſanguine tuo ex omni tribu ⁊ populo ⁊ natione. ⁊ feciſti nos deo noſtro regnum ⁊ ſacerdotes ⁊ reg-

bimus ſup̄ terram viuorum. **Apoç. v.** **Redemiſti** nos nō dicit emiſti ſed redemiſti. i. iterūz emiſti. **Dicunt** om̄es ſancti doctores concorditer qđ tanta erat virtus ſanguinis chriſti qđ minima ei⁹ gutta fuiſſet p̄ctū ſufficiens ⁊ ſup̄abundans. **Cū** ergo tot guttas effuderat primo in circūciſiōe ⁊ c̄ **Ideo** nō ſolum emit ſed redemit. **Et** feciſti nos deo noſtro regnum ⁊ ſacerdotes. **Nota** dicit regnum ⁊ ſacerdotes. quia om̄es qui intrant gloriā paradīſi ſunt regnū quātū ad animam in qđ deus regnat in intellectu p̄ cognitionem. **In** memoria per beneficiozū recordationē. **In** voluntate p̄ amorem ⁊ deuotionem. **Et** ſunt ſacerdotes quātū ad corpus ip̄m deo ſacrificando p̄ penitētiā. ⁊ ſic exponit gloſa. **Et** regnabimus ſup̄ terram nō dicit in terra. patet ergo qđ illa patria eſt noſtra iure redemptionis. **Tertio** eſt noſtra iure legationis. quia dñs noſter **ieſus chriſtus** in ſuo vltimo teſtamento ipſam nobis dimiſit. **De⁹** fecit duo teſtamēta. ſ. vetus ⁊ nouus. **In** veteri teſtamento non dimiſit illam alicui. ſed dimiſit argentum aurū panē vinū cibū ⁊ potū fructus ⁊ victoriam inimicorū. **Deinde** fecit aliud teſtamētū ſc̄z nouū morte confirmatū. **Teſtamētū** em̄ nouum in morte chriſti confirmatū eſt. ergo ⁊ p̄mū eſt caſſatum. **In** nouo aut̄ teſtamēto legauit gloriā celeſtem di. **Nolite** timere puſillus grex qz complacuit patri veſtro dare vobis regnū. **Lu. xij.** **Non** ſumus puſilli reſpectu ſanctorū angelorū. **Et** ne deſpem⁹ di. **Et** quō nos habebimus regnū dei. **ido** dicit x̄p̄s. **Nolite** timere ⁊ c̄. **Sz** ſūt multi in mūdo qđ maḡ audiūt ⁊ curāt de p̄miſſionib⁹ ve. teſta. qđ de p̄miſſiōib⁹ no. teſta. qz nō curāt de gl̄ia ēna ⁊ futura. ſ. de pecunijs de honorib⁹ dignitatib⁹ de victoria inimicorū ⁊ c̄. qđ om̄ia ſunt tranſitoria ⁊ tp̄alia. **Iō** de legato ēno dēm⁹ curare ⁊ ip̄m appetē ⁊ deſiderare. **Si** aliq̄s miles dimiſiſz vob̄ aliqđ caſtrū in ſuo teſtamēto de qđ nō dū h̄retis poſſeſſionē nocte ⁊ die laboraret̄ vt ipſum h̄ret. **Quo** ḡ maḡ de caſtro gl̄ie nob̄ a x̄po dimiſſo. **Sz** pauci ſūt qđ laborāt vt habeāt poſſeſſionē. **Iō** dicit **Ciprian⁹** in ſua epl̄a de mortalitate. patriā n̄ram p̄ adīſū cōputem⁹ p̄ntes p̄riarchas ⁊ p̄phas iā h̄re cepim⁹. **Et** qđ non p̄pera mus vt qđ nō curim⁹ vt p̄riaz n̄raz vidē ⁊ parētes n̄ros viſitare poſſem⁹. mag⁹ illuc carozū numer⁹ nos ſpectat turba filiorū parētū ⁊ amicorū qđ iā ſūt de ſua ſalute ſecuri adhuc de n̄ra ſolliciti p̄tz p̄m⁹ p̄ict⁹. **Sec̄do** videndū ē q̄lis ē via per quā errauerūt p̄mi p̄ntes ⁊ nos ſiliter poſſem⁹ **Et** caueamus. dico qđ in p̄ncipio mūdi via fuit errata p̄ adā ⁊ euā qđ inuenerunt tres vias totaſ qđ deuiauerūt ⁊ amiſerūt paradīſi patriā ⁊ venerūt in hāc vallē miſerie ⁊ lachrymarum.

Prima fuit via ſup̄bie

Sec̄da fuit inobedientie.

Tertia fuit gule

In Epiphania domini

Nō credat q̄ peccatū gule fuisset primū. imo dicit sc̄us **Tho.** in p̄ma pte. q̄ anteq̄ de fructu ventu comederēt iam erat in eis peccatū superbie. Quia q̄n serpēs dixit **Eue.** Cur p̄cepit vob̄ de? vt nō comederetis ex om̄i ligno paradisi. **Gen.** iij. Hec fuit p̄ma questio mūdi a diabolo inuēta qui fuit primus sophista in specie serpētis faciem humanā habētis. vt dicit magister historia rum. Statim facta questione **Eua** habuit superbiā. Et quare nō comederemus ex om̄i fructu statim cor eius elatum ē ex supbia. Ecce deuiatō q̄n̄o incepit in **Eua.** Ideo dicit scriptura. Initiū om̄is peccati ē supbia qui tenuerit eam implebitur maledictis et subuertet eum in finem. **Eccl.** x. Nota subuertet eum. quia supbus vult eē altus sup̄ alios. sed in fine ibit caput subtus in infernū sc̄dm̄ peccatū fuit inobediētia sicut fuit in adāz quod fuit grauius. quia magis debuit ipse caue re. Sed dicit **Aug.** q̄ adam peccauit nolens cōtristari suas delicias. p̄mo vxorē que erat pulcherrima et adā multū diligebat eam. Iō amore ipsius comedit. quia si adam nō comedisset ipsa sola fuisset damnata. et nō filij nec fuisset peccatū originale. Sed postq̄ ipse comedit de fructu atulit ade vt comederet. **D.** dixit adam ne comedatis memoriamini. **R.** fudit **Eua.** ego comedi et nō sum mortua. Ideo comedatis. Adam nolēs eam contristari comedit. Ecce hic sc̄dm̄ peccatū sc̄z inobediētia. **D.** quot adam sunt hodie i mūdo qui volētes cōplacere mulieribus in vanitatibus suis faciunt vsuras rapinas. malas aduocaciones. falsas sententias. furta p̄tentioēs et huiusmodi. Ideo ap̄ls. Si adhuc hominib̄ placerem seru? christi nō essem. ad **Gal.** j. **David.** Deus dissipauit om̄ia ossa eorum qui hominib̄ placere cōfusi sunt q̄n̄ de? spreuit eos ps̄. lij. Nō q̄ ossa sunt virtutes. quia sicut ossa sustinēt corp̄. ita vtutes sustinent aiām. sed ossa virtutum illorum qui hominib̄ placēt cōtra deum dissipant et cōfundunt in morte q̄n̄ remittunt ad infernū. Tertiū peccatū fuit secutum quādo adam comedit. Ecce peccatum gule. om̄is labor hoīs in ore eius. sed anima ei? nō implebit bonis. **Eccl.** vj. Nota q̄ vbi nos habem? hominis. iudei habēt ade. Quia om̄es labores ipsius ade et filiorū suorum in ore eius. id est. ex peccato gule venerūt. Et dum os impletur illo fructu anima fuit euacuata virtutibus et meritis. Iō dicit anima ei? nō implebit bonis imo euacuabitur. Ecce secunda via deuiatōis a paradisi via. **¶** Tertiū vidēda est via p̄ quaz debemus reuerti directe. quia dicit thema q̄ p̄ aliam viam reuersi sunt in regionem suam. **Iuxta illud Deutl.** xvij. Dñs p̄cepit vobis vt nequaquā p̄ eandem viā reuertamini Item mandatū est mihi sermone dñi precipientis. Non reuerteris p̄ quam viā veneris. iij. **Regum.** xij. **D.** oportet ergo redire p̄ alias vias tri-

bus modis predictis contrarias quas christ? ordinavit et ostēdit nobis.

¶ Primo p̄ supbiā ostēdit viā humilitatis

¶ Secūdo p̄ inobediētia ostēdit viā obedientie

¶ Tertiū p̄ gulā ostēdit viam tempantie.

D. dico primo q̄ deus ordinavit et ostēdit nob̄ cōtra viam humilitatis quā primo ostēdit ope q̄n̄ descendens de celo voluit humiliari n̄f̄as miserias assumēdo. Deinde ipsam ostēdit verbo q̄n̄ dixit. discite a me quia mitis sum et humilis corde **Matth.** xj. Ergo dimittat viā **Ade** et **Eue** superbie. et sequamur christum p̄ viam planā securam humilitatis. De qua **Isa.** xxxv. Er̄it ibi semita et via sancta vocabit̄ et nō transibit p̄ eā pollutus. et hec erit vobis via directa. Ita vt stulti nō errent p̄ eam nō erit ibi leo et mala bestia non ascendit p̄ eam nec inueniet̄ ibi. Nota erit ibi. s. in nouo testamēto viā et semita. quia vera humilitas cōsistit in duobus. s. in fundamento et in ornamento. Fundamētum humilitatis est in cordē nō supbire de aliqua gratia p̄fectione vel dono sed magis humiliari ad instar bastaxi qui quanto plus portat maius onus tanto plus inclinā. nec se appreciat de p̄ciositate oneris q̄ntūcūq̄ sit p̄ciosum. Idem si portatis onus deuotionis sanctitatis vel diuitiarū vos portatis p̄ciosum scrinium mercatoris christi. ideo caueatis ne ipsum p̄datis. Qui hoc cogitaret de nullo supbiret. h̄ consideratio humiliabat beatam virginem mariam que portabat thesaurum et clenodiū preciosum cum eēt mater dei. Talibus considerationibus humiliabant̄ sancti apostoli et om̄es sancte p̄sone. **¶** Secundo ornamentum humilitatis consistit ad extra in considerationib̄. quia si est vere humiles in corde nō portabitis vanitates ad extra in corpore. Ecce quare dicit p̄pheta. Er̄it ibi semita. s. in corporis humilitate ad extra i operibus. Ita vt stulti nō erret̄ p̄ eam. Quia nullus possit excusari q̄n̄ possit p̄ viam humilitatis icedere. Non erit ibi leo. i. supb. nec mala bestia. i. mulier vana et supba. De eūtib̄ ad paradisu p̄ hāc viā hūilitat̄ pōt̄ dici thema. p̄ alia viā tē. **¶** Secūdo p̄ viā inobediētie. xp̄s ordinavit et ostēdit nob̄ viam obedientie. p̄mo de facto et ope. q̄ fuit i oib̄ obediēs deo p̄ri. Iō ap̄ls. Fact? ē obediēs vsq̄ ad mortē. mortē autē crud. ad **Phil.** ij. Et nō qualē obediētia habuit et ostēdit. nō solū deo p̄ri. s. etiā v̄gini m̄ri et ioseph nutritio. q̄ erat s̄dit? illis. **M.** ij. Itē crucifixorib̄ q̄n̄ dixit ei expolia te. et ipse statim obediuit tē. Iō amore sui sim? obediētes ei. et p̄ceptis dei. Hanc viā obediētie petebat **David** di. Legē pone mihi dñe viā iustificatio / nū tuarū et exquirā eā sp̄. ps̄. cxvij. Nō q̄ xp̄us dedit legē et viā obediētie ser̄ p̄ditōib̄ gētiū mūdi. **¶** Prima ē dñorū p̄latorū. Quib̄ xp̄us dedit legem et viam iustificationū di. **¶** Ascite q̄ in vob̄ est gregem dei. p̄uidentes nō coacte. s. sp̄ōtance

fm deum neq; turpis lucrī gratia sed volūtariē
neq; vt dominātes in clericis. s; forma facti gre/
gis ex animo ⁊ cum apparuerit pnceps pastorū
picipietis inaccessibilem glorie coronā. s; **De**. v.
Mora turpe lucrū est qñ ppter simoniā faciunt
p hanc viā debent ire obediēter dñi plati. **S**e
cūda est dñorū temporalū quib; christ; dedit le-
gem obediētie ⁊ viam iustificationū di. dñi qd iu-
iustum ē ⁊ equū seruis pstate. sciētes quia ⁊ vos
dñm habetis in celo. ad **Col.** iij. **T**ertia ē reli-
giosorū dicēs. obedite ppositis vestris ⁊ subiāci-
te eis. **I**pi em puigilant. quasi rōnez p animab;
vestris reddituri. ad **heb.** vltimo. **Q**uarta
est simpliciū clericorū di. **S**int lumbi vestri pcin-
cti. ⁊ lucerne ardētes in manibus vestris. **Luce.**
xij. **Q**uinta est diuitū quib; dedit legem mise-
ricordie di. **E**stote misericordes sicut pater vester
misericors ē. date ⁊ dabit vobis. **Luce.** vj.
Sexta pauperū quib; dedit legē patiētie di.
In patiētia vestra possidebitis animas vestras
Luce. xvj. **E**cce quare dicit. **L**egē pone mihi do-
mine. **D**e obediētib; dicit thema p aliā viā
reuerfi sūt. **T**ertio contra viam gula. ordina-
uit christus viam tempantie seu abstinentie. p
mo de facto ⁊ ope. quia statim baptisatus a **J**o-
hanne intrauit desertū ⁊ ieiunauit. xl. diebus ⁊
xl. noctibus nihil comedit. **I**tem verbo dicens
Patiētiā agite scz abstinendo a delectationib;
cibi ⁊ potus ⁊ aliorū. **I**deo p̄mū pceptū qd de;
dedit post diluuiū fuit abstinentia. s; contra gulā
di. **C**arnē cum sanguine nō comedetis. **Gen.** ix.
Ideo dicit **G**reg; sup illo verbo p aliā viam re-
uerfi sunt. **Q**uia a paradisi gaudijs p cibū ceci-
dimus ad hec p abstinentiā q̄tum possumus re-
surgamus. **I**sta est via de qua dicit christ;. **A**r-
ta est via que ducit ad vitā ⁊ pauci sunt qui iue-
niunt eam. **M**atth. vj. **S**ed isti qui tēdunt per
istam viam vadūt recte ad paradysum. **D**e quib;
dicit thema per aliam viam reuerfi sunt in regio-
nem suam.

Sermo quartus de Ephā.

Obtulerunt ei mu-
nera aurū thus ⁊ mirrā. **M**atth. ij.
Hoc verbū ad lram loquit de illis tri-
bus regibus qui obtulerunt deo munera. **S**z
iuxta intellectū anagocuz quem volo ptractare
sciendum q; deus in hoc mūdo fecit creaturas i-
triplici differētia. **Q**uasdā creaturas fecit omni-
no spūales vt sunt sancti angeli. **D**e quibus dic-
scriptura sancta. **Q**ui facit angelos suos spirit;
Item **Luce.** vlti. **S**pūs carnem ⁊ ossa nō habet.
Alias creaturas fecit omnino corporales. quia tā
corpora q; anime sunt de terra. **D**icit **Philoso-**
phus q; anima bruti educif de potentia materie
Item dicit textus. pducatur terra animam viuen-
tem in genere suo iumenta reptilia ⁊ bestias ter-

re. **Gen.** ij. **I**deo etiam quando moritur brutum
morif etiam animā eius. hoc satis tradit sanct;
Thomas. s; pte. q. v. arti. vj. in solutione ad pri-
mum. **A**utoritas. **C**uncta que sunt. suple in ani-
mal; bruto subiācent vanitati ⁊ omnia p̄gunt ad
vnum locum. de terra facta sunt ⁊ in terram pa-
riter reuertunt. **Eccl.** iij. **T**ertio fecit de;
creaturas simul spirituales ⁊ corporales. s; hominem
qui quantū ad corpus est corporalis. de terra fa-
ctus. sicut animal brutū. **Gen.** ij. **F**ormauit de;
hominē de limo terre q̄tum ad corpus. sed quā-
tum ad animā ē spūalis. similis angelis. qz anīa
hominis nō educif de potentia materie. sed cre-
atur a deo vt angelus ⁊ creando infundif corpo-
ri ⁊ infundendo creatur ad gubernandū ⁊ custo-
diendū castrū corpis ad instar militis cui rex cō-
mittit castrum inter inimicos positum. si bene cu-
stodit castrum p̄miatur a rege. **S**i autē male ⁊ p-
mittit intrare inimicos regis tanq; proditor pu-
nitur a rege. **E**t ita moritur hō sicut animal bru-
tum q̄tum ad corpus. **A**utoritas. **U**nus est in-
teritus hominis ⁊ iumentorum ⁊ equa vtriusq;
conditio. sicut moritur homo. sic ⁊ illa moriunt.
⁊ nihil habet homo amplius iumento. scz q̄tum
ad corpus. **Eccl.** iij. **S**ed q̄tuz ad animā homo
est similis angelis. quia anima hominis est imor-
talis vt angelus. q; em anima hominis sit incor-
ruptibilis. pbat efficaciter sanctus **Tho.** s; par-
te. q. lxxv. arti. vj. **E**t in morte corpis anima re-
dit ad deum vt reddat compotū deo ⁊ rationem
de gubernatione corpis. **A**utoritas. **R**euerfat;
pulsus ad locū suum vnde erat. s; q̄tum ad cor-
pus. ⁊ spūs redit ad deum qui dedit illū. **Eccl.**
vlti. **Q**ui dicit christus. **R**edde rationez villica-
tionis tue. **Luce.** xvj. **A**plius. **S**tatutū est omib;
hominibus semel mori. q̄tum ad corpus. **E**t p;
hoc iudiciū q̄tum ad animā. **heb.** ix. **M**odo
fm **Augustinū** in libro de cura p mortuis agen-
da. tres cōditiones sunt defunctorum.

Quidā sunt boni pfecte ⁊ isti offerūt deo aux-
p magnū valorem

Quidā sunt boni mediocri. ⁊ isti offerūt deo
thus p bonū odorem

Quidā sunt mali puerfi. ⁊ isti offerūt deo mir-
ram p amaritudinem

De his omnibus dicit thema. obtulerunt ei aux-
thus ⁊ mirram. **D**ico primo q; qdaz defuncti
sunt boni pfecte. sicut sunt deuoti religiosi de-
rici vel laici. q; fecerūt plura pctā. tñ p tpe con-
uerterunt se ad deum ⁊ fecerunt magnā peniten-
tiam de peccatis suis. **P**rimo habuerūt magnā
contritionē. **S**cdo ppositum nō redeūdi ad pec-
cata. **T**ertio fuerunt confessi. **Q**uarto satisfice-
runt. **Q**uinto remiserunt iniurias. **o**rabāt ⁊ ie-
iunabant. cōicabant. faciebant magnas elemofy-
nas ⁊ multa opera bona intātū q; si in statera di-
uine iusticie ponerent bona ⁊ mala que fecerunt

In Epiphania domini

plus ponderent bona q̄ mala .tales sunt aurū purū ppter penitentiā in hoc mūdo factā. **I**do quādo tales decedūt nō trāseunt p purgatoriu quia eorum anime iā fuerūt in hoc mūdo purgate in fornello penitētie. **I**deo vt aurū purū r̄ bonum .statim ponunt in cofris thesaurorū dei .scz in ordinibus angelorū. **S**icut dicit ecclesia de beata magdalena. **I**n thesauro reposita regis est dragma pdita. **E**t talibus dicit **P**etr^o apostol^o. **M**odicū nunci oportet cōtristari in varijs temptationibus vt pbatio fidei nostre multo preciosior sit auro quod p ignē pbatur inueniat in laudem r̄ gloriā r̄ honorē in reuelationē iesu christi s. **P**etr^o .s. **N**ota modicū nūc .scz in hac vita p̄senti .si p quia oportet p̄tristari .quia q̄libet opus penitētie infert tristitiā r̄ dolorem homini .vnde dolor r̄ tristitia est cōteri de peccatis .que tm̄ placuerunt. **I**tē dolor est recipere ppositū nō redire ad ea ad que homo inclinā naturaliter. **I**tez de cōfessione quasi se diffamando siue diffamare se r̄ sic de alijs opibus penitētie. **I**deo dicunt varie temptationes. **S**ed in morte talis anima inuenit in laudem gloriā r̄ honorē .vbi tanguntur tria que sunt anime bone r̄ p̄fecte. **P**rimū est in mortis articulo .angelus custos subito tor^o letus ascendit in celum di .christo quō sibi talis cōmissus est in extremis r̄ xp̄us licet sciat om̄ia .tm̄ ad instar iudicis interrogat iustum r̄ impium r̄ audit relationē angeli qui laudat illum de bona vita de penitentiā quā fecit. **E**cce quare dicit inueniat in laudē. **T**ūc xp̄s p̄cipit alijs angelis vt descendant ad sociandū illā aiām .qui tm̄ nos diligunt q̄ quilibet ingerit se dic̄ . **E**cce ego domine mitte me. **I**tē filij petunt mitti qui simul cū angelis descendant ad associandū animā patris vlt̄ matr̄ r̄c̄. **S**tatim ania a corpe sepata videt eos r̄ cognoscit eos di. **U**nde mihi tantus honor **I**do **J**ob loquēs de p̄sona bona r̄ p̄fecta dicit. **S**i fuerit p̄ eo āgel^o loq̄ns vñ^o de milib^o vt ānūciat hominis equitatē .i. penitētiā miserib^o ei r̄ dic̄ . libera eum vt nō descēdat in corruptionē .inueni in quo ei p̄piciet .s. penitentiā condignā. **J**ob xxxij. **I**deo **D**avid .ps̄ .xxxij. **E**xultēt iusti i domino rectos decet collaudatio. **S**c̄do dicit vt inueniat in gloriā .quia talis anima sic p̄fecta sanctis angelis associata vadit ad instar sponse i die nuptiarū. **Q**ualis gloriā q̄ tales r̄ tanti reges duces r̄ nobiles r̄ barones paradisi associant ipsam r̄ qualia festa fiunt ei in qualibet platea paradisi p̄ sanctos r̄c̄ .di. **B**enedicta anima r̄c̄ **E**t ipsa inclinando se dicit. **N**ō nobis dñe nō nobis sed nomini tuo da gloriā .ppter hoc dic̄ . **N**on sunt cōdigne passionēs hui^o temp̄is ad futuram gloriā que reuelabit̄ in nobis .ad **R**homa . viij. **H**ui^o intellectū sanct^o **T**ho .ponit p̄ma sc̄be .q. cxij .arti .iij .vbi querit .vtrū hō ex p̄digno possit mereri vitam eternā. **T**ertio dicit vt inueniat in honorem .r̄ hoc quādo sancta anima sic associata venit vsq̄ ad cathedram christi .vbi a christo recipit coronam glorie. **Q**ualis est gloria coronari a summo pontifice .qualis honor est regi .quādo coronatur ab archiepiscopo .qualis est honor cesari augusto coronari a christi vicario rhomano pontifice .quod tamen nihil est respectu illius honoris. **S**apient̄ .v. **I**usti in perpetuum viuunt r̄ apud deum est merces eorum et cogitatio eorum apud altissimum. **I**deo accipient regnum decoris r̄ dyadema speciei de manu domini. **D**e quibus dicit thema .obtulerunt domino aurum. **D**ico secūdo q̄ quidam sunt boni medio modo .sicut sunt illi qui faciunt penitentiam de peccatis suis .conteruntur de peccatis . sed non tantū sicut **M**agdalena .tamē si est vera cōtritio nō est sine gratia dei . confitent̄ semel in anno r̄ seruant penitentiā eis datā siue iniunctam nihil aliud addentes. **A**udiunt missam solum in diebus dominicis r̄ festiuis .cōmunicant in pascale .ieiunant precise ieiunia ecclesie . r̄ nihil aliud faciunt nisi illa ad que tenentur. **T**ales boni sunt sed quia penitentiā est modica respectu peccatorū .ideo modicum redolent .sed tales quādo decedunt offerunt deo thus in igne purgatorij vbi tunc ardentē desiderant deum . **D**e quibus dicit scriptura sacra **Q**uasi thus redolēs in diebus estatis quasi ignis effulgens . r̄ quasi thus ardens in igne. **E**ccl̄ .i. **I**n dicta autoritate sunt tres clausule. **P**rima declarat conditionem animarū imperfectarum cum dicit q̄si thus redolens in diebus estatis. **I**n diebus hyemis thus nō redolet ppter frigus .sed in diebus estatis redolet modicum sed in igne multum redolet **S**ic persone bone imperfecte modicū redolent solum seruant illa ad que tenentur r̄ nihil aliud addunt. **U**nde si dicat̄ eis in dieb^o ferialib^o missam .respondent non teneor r̄c̄. **I**dez de alijs bonis opibus. **I**deo recipiunt illas bonas delectationes r̄ solatia .que possunt sine peccato mortali . r̄ seruant p̄cepta dei. **S**ecunda clausula innuit vel declarat conditiones purgatorij .cum dicit .quasi ignis effulgens. **N**on intelligatis q̄ ille ignis purgatorij sit de lignis .sed est flamma pura et clara. **S**ecus de igne inferni qui est tenebrosus ad istar ignis sulphuriei. **S**ed ignis purgatorij est clarus .quia anime que sunt i purgatorio sunt clare in fide catholica . r̄ in conscientia propter gratiam dei quam habent secum sed purificantur in illo igne. **S**i dicatur iuxta regulam philosophie . **O**mne agens p̄stātius ē suo passo . **C**um ergo anima sit potentior igne . quomodo ergo torquetur illo igne. **R**esponsio regulæ philosophie ē **N**a . loquēdo naturaliter . **S**z ignis purgatorij nō agit naturaliter sed vtute pp̄ria . quia

si sic tunc non posset animas cruciare. quia nullus corpale potest agere naturaliter in rem spūalem. Sed ille ignis purgatorij agit supernaturaliter tanq̄ instrumentum diuine iusticie. nec agit tanq̄ principale agens. Quā si de' vellet vna formica posset vnū angelum cruciare. Et virtute diuina ille ignis durat absq̄ lignis. Quasi ignis effulgens cruciat aīaz. Unde de anima que vadit ad purgatorij dicit ap̄ls. **B**erimentuz patiet ipse aut salu' erit sic tñ q̄si p̄ ignē. **J.** **A**d **C**orinth. iij. **T**ertia clausula declarat modū quo portatur aīa ad purgatorij. et ponit euz dicit. quasi thus ardens in igne. **D**ic s̄m sc̄m **T**ho. q̄ aīa portat ad purgatorij a bono angelo et non a malo vt dicunt aliqui. Quia talis anima exit cū victoria de cāpo et bello hui' mūdi deuicto diabolo. **N**ō est ḡ verisimile q̄ victor captat a victo et portet. **J**o s̄m sc̄m **T**ho. portat ibi a bono angelo. **D**ic practice quō mittit thus in thuribulo. **S**ic bonus angelus recipit thus sc̄z aīaz de vasculo corporis ducēs corā sūmo sacerdote b̄ndicite. x̄ps vero dat sententiā q̄ sit tanto tempe in purgatorio quasi thus in thuribulo. et tunc anima est q̄si thus ardens in igne euaporans sursum fūmum laudis et b̄ndictionis ad eū qui euasit penas horribiles inferni. **S**ecus de animabus inferni que euaporāt sursum ad deum fūmum fetidum blasphemiarū et maledictionum. **N**ota exēplum de duobus vayletis vel de seruis q̄s dñs vult corrigere quozum vnus humiliter petit veniam. alius nō. **B**e illis de inferno b̄ns **J**ohes dicit. estuauerunt estu magno. sed damnati et blasphemauerunt nomen dei. **A**poē. xvj. **Q**uestio vtrū anime purgatorij possunt adiuuari suffragijs nostris q̄tum ad diminutionē tempis et penarum. **R**esponso q̄ sic. **D**eclaref hoc iuxta similitudinem membrorum corporis. quia omnia membra corporis coniuncta vnō spiritu viuificant et reficiuntur cibo ab ore sumpto. **S**ecus de membris ablati et a corpore p̄scisi. **I**dem de corpore mystico ecclesie cui' corporis anime purgatorij sunt membra que eodem spiritu sc̄z sancto viuificant. **S**ecus de damnati. quia sunt membra ablata et p̄scisa a corpore ecclesie. **P**rouerb. xj. **M**ortuo homine impio nulla vltra erit spes. **T**aliter ergo anima purgatorij potest iuuari suffragijs parentuz et amicorum q̄ statim liberabit. quia sententiā q̄ dat a x̄po standi in purgatorio tanto vltanto tempore conditionaliter dat. **I**deo apostol' ad **R**o. viij. **Q**ui s̄m spiritū sunt que sunt spiritus sentiunt. **D**ic practice quō facto suffragio p̄ ipsi vt dicta missa vel oratione vel absolutione facta vlt elemosyna data statim sentiunt alleviatione pene. **D**ic quō suffragij principale quod potest fieri p̄ ipsi est suffragium missarū. **S**eruatis tamē duabus conditionibus. **P**rima q̄ non fiat precium in missis. **S**c̄da q̄ sacerdos sit bonus ho-

mo et amicus dei tantū quātuz homo potest cognoscere ad extra ne sit concubinaris. **S**re / gozius. **C**um is qui displicet ad intercedenduz mittitur irati animus ad deteriora prouocatur. **I**tem **J**oh. ix. **S**cimus em̄ q̄ peccatores deus non exaudit. **S**ancta ergo et salubris est cogitatio pro defunctis exorare vt a peccatis soluantur. **M**achab. xij. vide de hoc supra sermone. **T**ertia conditio defunctorum est quozūdam qui sunt mali peruersi. **D**ic de quolibet statu. sicut sunt illi qui se viuere in peccatis mortaliibus et recta via ire ad infernū et nolunt dimittere peccata vt supbiam aut auariciam vel luxuriam et imo trufando ridendo comedendo bibendo. et delectando vadunt ad infernum. **D**e quibus dicit scriptura sacra. **D**ucunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt. **J**ob. xvj. **T**ales in morte descendunt statim in infernū vbi offerunt deo mirram amaram per magnum dolorem. **I**deo in persona dānati dicit scriptura sancta. **A**maritudo mea amarissima. **E**saie. xxxviii. **N**ota mors damnatoruz est amara quia in morte corporali perdunt omnia bona. huius mundi. **S**ecundo est amarior quādo datur a christo sententiā damnatorū irreuocabiliter. **T**ertio est amarissima quando iam cruciantur in inferno et post iudicium cruciabuntur simul in corpore. **D**ic quomodo dat deus gloriam vel penā in alio mundo s̄m opera bona vel mala que homo fecit in hoc mundo. **U**bi sciendum q̄ sicut in eterna vita siue beata diuerse mansiones s̄m vrbium christi sunt. quia quidam clarius quidam minus alijs vident diuinam essentiam. **I**ta etiaz sunt inequales gradus in tormentis infernalibus. **N**am si omnes damnati in penis infernalibus q̄ ad durationem siue quo ad perpetuitatem sunt pares. sunt tamen im pares quo ad acerbiteriam. **S**icut etiam omnes beati sunt pares in eternitate suple participata diuine visionis et fructiōis. sunt tamen inequales et impares quo ad gradū visionis s̄m diuersam mensuram facultatis q̄m sortiuntur ex diuersa participatione luminis glorie. **Q**ui em̄ plus habundauerit in lumine glorie clarius et lymphidius videbit diuinam essentiam et intensius si uitione fructet. **H**oc veritas est. et doctoris sancti sententiā in plerisq̄ passibus eiusdem resolutorie determinata. **N**ota quomodo opa bona vel mala per prius sunt ab ania cogitando deliberando ordinando pponendo **J**o anima per prius meretur vel demeretur. **S**ed in executione operis corpus cooperatur. verbi gratia de aliquibus operibus. propter quod anima prius habet gloriam vel penam. deinde post iudiciū corpus etiā habebit gloriā vel penā. **D**eo gratias.

De eodem. Sermo quintus.

In Epiphania domini

Ab oriente vene-
runt hierosolymā. **M**atth. ij. **P**oc-
tum ad lram declarat terminū a quo
venerunt reges. cum dicit ab oriente
venerunt reges. nō tracti violēter sed libere cuz
dicit venerunt. s. libere. **E**t terminū ad quē cum
dicit hierosolymam. **D**e isto intellectu nō cura
bo amplius. **S**ed iuxta intellectum spiritualemente
intendo declarare quō gentes que sunt in pecca-
tis possunt venire ad illam celestē hierusalē. **D**e
hoc **D**avid in ps. cvj. **Q**ui redempti sunt a dño
quos redemit de manu inimici de regionib⁹ con-
gregavit eos a solis ortu ⁊ occasu ab aquilone ⁊
mari. **I**tem **L**uc. xij. **V**enient ab oriente ⁊ occi-
dente ⁊ aquilone ⁊ austro ⁊ recūbent in regno di
Ex his patet q̄ a quattuor p̄tibus mūdi gentes
venerunt ad celestem hierosolymā quadruplici
ratione vel modo. scz

Ab oriente iuventutis

Ab occidente senectutis

Ab aquilone aduersitatis

A meridie siue austro p̄speritatis

De p̄mis dicit thema ab oriente venerūt. **D**i-
co primo q̄ aliqui venerūt ad deū in hoc mūd o
p̄ grām ⁊ in alio p̄ gloriā ab oriente iuventutis ⁊
isti venerunt tracti p̄ amorē sicut sunt homies ⁊
mulieres iuuenes qui in flore iuuetutis dant se
deuotioni ⁊ bone vite ⁊ seruitio dei orādo ieiun-
nando nō iurant nec mentiunt nec nocent alicui
sed audiunt missas ⁊ sermones deuote. tales re-
deunt ab oriente iuuetutis. **I**az videtis quō cla-
ritas dei in oriente incipit. **S**ic in talib⁹ claritas
bone vite incipit in oriente iuuetutis. **S**i tu ha-
beres in manu tua rosam pulchrā recentē ⁊ rex
peteret eam a te. ⁊ ex alia parte peteret eam clo-
carius ⁊ ex alia vn⁹ captiuus. nunqd esset prius
danda regi anteq̄ alijs. imo. **I**dem de rosa seu
flore iuuetutis quā a te querit rex xp̄s. ⁊ ex alia
pte vnus cloacarius. s. mūdus ille qui nō curat
nisi de fumo transitorio. ⁊ ex alia pte petit ip̄am
captiuus scz demon. **C**ui ḡ sit danda. clarū est q̄
regi xp̄o. **I**deo **T**hreno. iij. **B**onū est viro cum
portauerit iugum ab adolescentia sua. **P**atet h̄
stulticia illorum qui dicunt. nō placet mihi equ⁹
falleratus nec iuuenis volens videri deuot⁹ **T**a-
les veniunt ad deū ab oriente tracti amore quos
dñs vocat. **A**utoritas **E**sa. xlvi. **E**go sum dñs
vocans ab oriente auem ⁊ de terra longinā viz
volūtatis mee. **A**uis dicit iuuenis duplici ratio-
ne. **P**rima est. sic auis cōfidit in alis ad volādū
Job. v. **A**uis nascit ad volandū ⁊ hō ad laborē
⁊c. **S**ic iuuenis cōfidit de iuuetute sua ad am-
bulandū. **S**ecūda. quia auis nutrita quando
esurit statim venit quādo vocat. sec⁹ si habet sto-
machum plenū. **S**ic iuuenis quā vocat a deo in
aliqua bona p̄dicatione statim venit maxie si vi-

det rubricaturā passionis christi. **N**ota quō ve-
nator vocat falconē tripliciter. **P**rimo ostenden-
do sibi rubedinem. **S**ecundo p̄tē de carne. **T**er-
tio clamando **S**ic xp̄s nos vocat p̄mo ostenden-
do rubedinem. s. crucem in qua eius caro fuit p̄
nobis suspensa rubea sanguinolenta. ⁊ quando
iuuenis cogitat christi passionē ⁊ dolorē. statim
venit ad eum p̄ deuotionem. quia adhuc nō ē in-
tricatus cum mundo. **S**ecūdo vocat nos xp̄s
vt venator gustando de venatione. quā iuuenis
audit missas sermones libēter ⁊ cogitat delecta-
biliter gaudia paradisi. dicit iuuenis. **O** tam bo-
num est istud ⁊ sequi christū p̄ bonam vitā **J**o-
David ps. xxxij. **S**ustate ⁊ videte quā suauis ē
dñs. **T**ertio vocat clamando ore p̄dicationis.
Matth. x. **N**ō em̄ vos estis qui loquimini sed
spūs patris vestri loquit in vobis. **I**uuenis sta-
tim venit. secus de senibus qui sunt vt falco qui
habet stomachum plenū. qui licet a dño vocat
nō venit sed fugit. **I**dem de senibus qui sunt ple-
ni diuitijs quādo audiunt deū clamantē ore pre-
dicatois dicunt cras in quadragesima sequenti
vel in alio anno ⁊ interim venit mors ⁊c. **S**ed iu-
uenis statim venit. ideo dixit **J**ob cum esset iue-
nis. **V**ocab me ⁊ ego respōdebo tibi. **J**ob. xliij.
Secundo dicit de terra longinqua duplici ratio-
ne scz naturali ⁊ morali. **R**atio naturalis est. quā
iuuenis p̄m cursum nature longe est a morte licz
in macello mactant tot vituli quot boues. **S**e-
cūda ratio moralis est. quia iuuenis multum ē
longe a deo quādo nō vult ieiunare nec orare ⁊c
David. **L**onge a peccatorib⁹ salus. **T**ertio dicit
virū voluntatis mee. **N**ota virū. id ē. virtuo-
sum. quia talis placet deo. **D**ic exemplum quod
narrat a trib⁹ euāgelistis. s. **M**atth. xix. **M**ar-
x. **L**uce. xvij. de pueris qui portabant ad chris-
tum. vt ipsos tangeret ⁊ benediceret qd̄ aposto-
li phibebant. quod christus indigne tulit ⁊ di-
xit apostolis. **S**inite puulos venire ad me. talis
est em̄ regnum celorum. **D**icit **M**arcus q̄ am-
plexabat eos. **D**ico secundo q̄ aliqui veniunt
ad deum ab occidente senectutis ⁊ isti veniunt
tracti p̄ timorem. **S**icut sunt illi qui totā suā iu-
uentutem dederūt mūdo in vanitatibus supbie
luxurie auaricie ⁊c. **E**t quando sunt senes absq̄
molarib⁹ tā nō possunt ire nec comedere nec dor-
mire nec iam vult ipsos mūdus tunc ipsi dant se
deo tales dicunt ventre de occidēte. quia tā sūt
in fine scz iuxta mortem ⁊ veniunt timore mortis
deus nō deberet tales recipere in seruituz octo-
genarium vel nonagenarium quia non faciūt ni-
si comedere ⁊ dormire. **S**ed deus est pius ⁊ be-
nignus ⁊ ideo recipit ipsos. q. d. **O** vos tardi ad
credendum ⁊c. **L**uc. xxij. **D**e talib⁹ deberet fa-
cere deus sicut fecit quidam rex de suo seruitore
qui dimisso rege iuit ad inimicos regis cum qui-
bus expendit totam suam iuuentutem faciendo

guerram dño suo. Et qñ fuit senex redijt ad regē qui suspendit ipm in furca vt merebat. Non sic facit deus cum sit totus pius de his qui veniūt ad ipsum ab occidente timori. De quib⁹ dicitur Esa. lix. Timebunt qui ab occidente nomē dñi ⁊ qui ab ortu solis gloriā eius cum venerit qñ fluius violentus quē spūs dñi cogit. Nota timebunt qui ab occidente suple veniunt nomē dñi nō dicit nomen creatoris vel redemptoris seu saluatoris. sed dicit nomen dñi. Quā ista noia faciunt q̄plures stare in peccatis cogitātes q̄ xp̄us est creator ⁊ nō inuanū creauit nos. Sicut argētarius nō inuanū facit cupā argenteaz vt ipsam proyiciat ⁊c. Idem de nomine redemptoris q̄ redemit nos ⁊c. Idem de noie saluatoris. q̄ cum sit saluator saluabit nos. Idē de nomine gubernatoris ideo gubernat nos. Sed timebūt nomē dñi quod ē nomē iusticie. Ido l̄iere. x. Non est similis tui i dijs dñe magn⁹ es tu ⁊ magnū nomē tuum in fortitudine quis nō timebit te. Rex gētium. Hoc nomē dñs tangit cor qñ hō cogitat q̄ deus ē dñs ⁊ ego sum seru⁹. Ido si nō facio sibi bonū seruitiū ipse damnabit me. Isto modo venit timor dñi. sed timor solus modicū valet. Ido oportet q̄ ibi sit amor. Secūdo dicit quali fluius violentus quē spūs dñi cogit. Si dicat. qñ senex timebit nomen dñi. Rūdeo cū venerit qñ fluius violentus. s. contritio. Quando senex viderit se ppinquū morti ⁊ cogitat penas inferni. et quid erit de ipso. tūc sicut oliua conterit in duas molas. Mola superior est rigor diuine iusticie. Mola inferior est pena inferni. tunc veniunt fluius violentus. s. contritio cū lachrymis d quo multū gaudet deus ⁊ sancti. Dauid. Fluminis impetus letificat ciuitatē dei. ps. xlv. Lu. xv. Gaudū ē angelis dei sup vno peccatore penitentia agente. Et Ezech. iij. Abij amarus in indignatione spirit⁹ mei. manus em̄ dñi erat mecum confortans me. Nota quō manus dñi habz qñq; digitos. Pollex est cordis cōtritio. Index oris cōfessio. Medius debitorū restitutio. Anulus iniuriarū remissio. Auricularis eucaristie cōmunio. Fiat manus tua vt saluet me. Dauid.

¶ Dico tertio q̄ quidā veniunt ab aquilone ad uersitatis p̄ dolorem sicut sunt illi qui in aduersitate cōuertunt ad deum ⁊ veniunt ad ipsum tracti p̄ dolorem. Quia sicut aquilonaris ventus ē frigidus ⁊ stringit homines. ita aduersitas vel tribulatio stringit hoīem cum deo. Job. xxxvij. Ab aquilone venit aurum. id ē. ex tribulatione venit homo ad deū. quia sicut aurū purificat in fornello. ita peccator purificat in tribulatione. Sūt multi qui qñ sunt in p̄speritate nō curant de deo sicut mulieres pulchre iuuenes. sed curant de ornamentis tripudijs ⁊c. S; qñ deus mittit eis tribulationes aduersitates infirmitates diuisiones cum viris suis tūc veniūt ad deū ieiunant d

ponunt vanitates ⁊c. Ite hoīes luxuriosi avari supbi parum curant de deo. Nota similitudinē. Luc. xiiij. de illo qui fecit cenaz magnā ⁊ vocauit multos qui cena parata noluerūt venire ⁊c. Qui misit seruū dī. Compelle eos intrare. s. per aduersitates dolores ⁊ tribulationes ⁊c. Idē de hominib⁹ mūdānis qui se excusant de cena glorie nec curant ire p̄ bonam viam seu viam quam nobis parauit christus. De qua dicit Iohānes Apocal. xix. Beati qui ad cenam nuptiarū agni vocati sunt. A qua aliq; se excusant dicētes. viltam emi. Ecce supbiaz. Quidā dī. iuga boū emi qñq;. Ecce auaricia. Quidā dī. vxorē duxi. Ecce luxuriam. Sed cōpellunt venire aduersitatibus tribulationibus infirmitatibus ⁊c. ⁊ sic veniunt ab aquilone. Greg⁹. mala que nos hic premunt ad deum ire cōpellunt. sicut puer compellitur a patre vt vadat ad scolā pcutiendo. De ista potest dici illud. ab aquilone venit aurum. Job. xxxvij. ¶ Dico quarto q̄ quidā veniunt ad deum de meridie p̄speritatis. Isti veniūt tracti p̄ rigorē. Meridies que est rigida ⁊ fertilis significat p̄speritatem que est habere abundantia bonorū temporalium honorū dignitatum diuitiarum sanitarum ⁊c. que retrahunt homines ne veniāt ad deum. Auroitas. Incrassatus ⁊ impinguitus dilatatus dereliquit deum factorē suum ⁊ recessit a deo salutari suo. Deutl. xxxij. Sed qñ tales qui sunt in p̄speritate cōuertunt ad deum. vt Dauid ⁊ patriarche. dicunt venire a meridie p̄speritatis ad deū. Auto. Abac. iij. Be⁹ ab austro veniet ⁊ sanctus de mōte pharam. pharam. id ē abundans. De his quattuor simul vna Autoritas. Ab oriente adducā semen tuum ⁊ ab occidēte cōgregabo te. dicam aquiloni da. ⁊ austro. noli phibere. Esa. xliij. ¶ Nota ab aquilone adducam semen tuū. s. iuuenes. nō violentus s; p̄ amorem ⁊ libere. Ab occidēte congregabo te. Dic d sacco tritici in agro dispersi quō nō pōt congregari nisi a deo. Sic nec homines mundani q̄ habent cor dispersum hinc inde in diuitijs honoribus omnes radices cordis ponunt hic inferius. dicā aquiloni. i. tribulationi. da. ⁊ austro. i. p̄speritati. noli phibere.

In die Ephie. Sermo sextus

Tribulabūt gentes in lumine tuo. Esa. lx. ¶ Pro declaratione ⁊c. Sciendū q̄ dñs noster iesus christus volens ostēdere ⁊ declarare differētiā inter temp⁹ ante suā incarnationē ⁊ temp⁹ post dixit. Si quis ambulauerit in die nō offendet. q̄ lucē hui⁹ mūdi videt. Si autē ambulauerit i nocte offendet. q̄ lux nō ē in eo. Job. xj. In ista autoritate xp̄s cōparat tps an̄ incarnationis nocti ⁊ tps post incarnationē diei. Rō q̄ sicut dī dies qñ sol lucet ⁊ dī nox absentia sol. Idē de

In Epiphania dñi

christo sole iusticie. de quo dicit vrgini Marie. Felix nãq̄ es sacra vrgo maria r̄c. hic sol iusti / cie ex peccato Ade fuit absens generi humano. Volēs adam plus cõplacere vxori q̄ deo. come dit de cibo venito r̄c. Aug. Adã peccauit nolēs cõtristare suas delicias. Quia sicut adã interpo sũt mulierem inter se r̄ deũ quẽadmodũ terra in terponit inter nos r̄ solem quẽ occidit r̄c. 3o Da uid. Sol cognouit occasus suũ posuisti tenebras r̄ facta ẽ nox. ps. ciiij. Sol. s. christus iusticie co gnouit occasum suũ quẽ adã peccauerit interpo nendo vxorẽ r̄c. Posuisti tenebras. s. peccatorũ miseriarũ r̄ dolorũ r̄ facta est nox que durauit v. m. annis r̄ vltra. Ideo tunc tempis gentes qui ambulabant p̄ istũ mũdũ cadebãt in errozi bus r̄c. quia nõ habebãt claritatẽ scientie euãge lice. ideo dicit christus de illo tempe. Si q̄s am bulauerit in nocte offendit. quia lux nõ est in eo. sed orto sole iusticie sup̄ terra in die natiuitatis i cepit dies clara dans claritatẽ doctrinarũ euã gelij r̄ instructionũ moralium. Be isto die dicit chri stus. Si quis ambulauerit in die nõ offendit. id est. nõ cadit in errozẽ vel dubitationẽ vel falsam opinionem. imo credit fidẽ catholicam a christo p̄dicatã qui nõ fallit nec fallitur nec decipit nec decipit. Ideo apostol. Nox p̄cessit dies aut̄ ap propinquabit. ad Rhoma. xiiij. De isto die dicit ppheta spiritu pphetico dño nro iesu xpo. Am bulabunt gentes in lumine tuo. p̄z thema Do do ad eundũ ad paradysum ne cadamus sunt no bis necessaria q̄ttuor lumina q̄ habem̄ a dño. scz

- L**umẽ intelligentie naturalis
- L**umen doctrine sp̄ualis
- L**umen exempli virtualis
- L**umen gr̄e diuinalis

De quolibet istorũ luminũ dicit thema. Ambu labunt gentes in lumine tuo r̄c. Primum lumen nobis necessariũ p̄ eundo ad paradysum ne cada mus est lumen de intelligentia naturali ne hõ sit stultus. Unde intellectus seu ratio naturalis ne hil aliud est q̄ quoddã lumen illuminãs camerã conscientie quẽadmodũ cereus accensus illumi nat domũ ad dirigendũ nos in agendis. De isto lumine loquit̄ Dauid deo di. Signatũ est super nos lumen vultus tui dñe dedisti leticiam in cor de meo. ps. iij. Nota sup̄ nos nõ dicit infra nos scz in sensualitate. sed supra nos. s. in mente. Cũ isto lumine homo põt regere se bene r̄ guberna re in tribus singulariter. s. In credẽdis. In hien dis. In sperãdis. Primo in credẽdis. quia sicut ille qui viget intellectu naturali quẽ intrat magnã domum vel palaciũ intellectu naturali cognoscit potentia dñi qui illud fecit r̄c. Sic p̄sona que vi get intellectu naturali quẽ videt palaciũ hui? mũ di cuius camere sunt in celo vbi sunt filij r̄ amici dei. Stabulũ est hic vbi sum? nos cũ bestijs Car cer inferni est inferius in corde terre p̄ malefacto

ribus. Ex aspectu ergo palaciũ hu? mũdi potest cognosci potentia dñi qui talem domũ creauit so lo intellectu naturali absq̄ magistro r̄ doctore. quia nulla domus sit a seipsa. Item in ordinati / one r̄ motu corporũ celestiuũ intellectu naturali potest cognosci sapiẽtia dei. Item ex eorum vti litate quẽ influunt hic q̄tidie r̄ continue potest co gnosci bonitas dei. Hoc dicit apostol. ad Rhoma. i. Inuisibilia dei a creatura mũdi p̄ ea que facta sunt intellecta conspiciunt̄ ita vt sint inexcusabi les. Nota inuisibilia dei sic sunt attributa diuina vt potẽtia sapiẽtia bonitas r̄c. a creatura mun di. s. ab homine intellectu vigente p̄ ea que facta sunt r̄c. ita q̄ sunt inexcusabiles. s. illi qui nõ cre dunt. Secũdo lumine intellectus naturalis pos sumus nos gubernare in fiẽdis. vnde dato q̄ de us nõ dedisset nobis decem p̄cepta moralia. per intellectum naturalem possent sciri r̄ teneri. An̄ intellectu naturali scit̄ r̄ ostendit̄ r̄ seruatur q̄ nullus fidelis seruus r̄ bonus debet p̄ aliqua re recurrere ad inimicos dñi sui. nec cum illis aliq̄d tractare contra dñm suum qui dat sibi vitam et prouisionem. sed q̄ in suis necessitatibus debet recurrere ad dñm suum potentẽ r̄ bonum. Ecce p̄mũ p̄ceptum. Nõ habebis deos alienos. Se cundo intellectus naturalis ostẽdit r̄ indicat q̄ serui r̄ subditi debent loqui de dño suo cum reue rentia. Ecce secundũ. Nõ assumes nomẽ dei tui inuanũ. Tertio intellect. naturalis dicit q̄ ser ui faciant aliquid r̄ tenent̄ facere aliq̄d seruitiũ dño suo ex quo ipse puidet ipsis de victu. Ecce tertium. Memẽto vt diem sabbati sanctifices. Quarto intellectus naturalis dicit q̄ quilibet dñs vult q̄ in domo sua iuuenes honorãt senes. Ecce quartũ. honora patrem r̄ matrem tuam r̄c. Quinto nullus dñs vult q̄ in domo sua aliquis recipiat vindictã de iniuria sibi facta. sed q̄ pe tat ab eo iusticiam. Ecce q̄ntũ. Nõ occides. Sexto nullus dñs vult q̄ in domo sua aliquis cum filiabus vel ancillis suis carnaliter conueniat nisi ipse dederit sibi in cõiugiũ. Ecce sextum. Non mechaberis. Septimo nullus dñs vult q̄ in do mo sua aliquis recipiat aliquid ab eo vel ab alio sed q̄ sit cõtentus de pte sua quã dñs sibi dedit. Ecce septimũ p̄ceptum. Nõ furtum facies. Itẽ q̄ nullus diffamet alterum. r̄ sic de alijs. Patet ergo q̄ lumen intellect. naturalis dicit nob̄ q̄d fiendum. Autoritas. Cũ gentes que legem non habent ea que legis sunt faciunt hmõĩ legem nõ habẽtes ipsi sibi sunt lex qui ostendũt opus legi scriptum in cordibus suis. testimonium reddent illis conscientia ipsorũ. Rhoma. ij. Tertio lu men intellectus naturalis sufficit ad ostendẽduz nob̄ quid a deo sit sperandum. Quoniã ratio naturalis dicit q̄ quilibet bonus dñs potens sapi ens r̄ iustus dat retributionem suis bonis serui toribus. r̄ malis seruitoribus dat punitionẽ. Cũ

ergo deus sit summe bonus iustus potens et sapiens. Ideo oportet dicere de necessitate quod pmiat suos bonos fructores qui seruiunt sibi iuxta suam voluntatem. et quod punit malos etc. Hec autem retributio bonorum vel punitio malorum seruitorum non fit in hoc mundo. ergo oportet dicere et necessario credere quod est alia vita in qua pmiat bonos et punit malos. vel deus esset iniustus quod absit. de hoc apostolus. Sine fide impossibile est quecumque placeat deo. Credere enim oportet accedentem ad deum. quia est. et quod inquirentibus se remunerator sit. ad heb. xj. De isto lumine intellectus naturalis dicit thema. Ambulabunt geres etc. **D**ico secundo quod secundum lumen nobis necessarium est lumen de doctrina spirituali. Ratio. quia pmiat lumen scilicet intellectus naturalis solum nobis declarat quod debemus credere unum deum. et quid sciendum et quid sperandum. sed non declarat nobis nec ostendit quod ille deus unus sit in essentia et trinus in personis. quia intellectus naturalis non sufficit ad hoc declarandum. ut pulchre ostendit sanctus **Th**omas. i. pte. q. xxxij. ar. j. huius rationem superius in quodam sermone repies. **I**deo fuit nobis necessarium lumen doctrine spiritualis ab ore dei incarnati dei. Tres sunt que testimonium dant in celo. pater. filius. et spiritus sanctus. et hi tres unum sunt. j. **J**oh. v. Item lumen intellectus naturalis non sufficit nobis ad declarandum qualiter de illis tribus personis diuinis nec pater nec spiritus sanctus sed filius fuit incarnatus. sed ostendit lumine doctrine cum apostolus dicat. Qui cum in forma dei esset non rapinam arbitratus esse se equali deo. sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens in similitudinem hominum factus et habitu iuuetus ut homo. ad phil. ij. Item non sufficit intellectus naturalis ad declarandum quomodo virgo concepit et peperit et quomodo post partum virgo permansit. Sed hoc nobis ostendit lumine doctrine spiritualis dicens. Ecce virgo concipiet et pariet filium non patrem nec spiritum sanctum. et vocabitur nomen eius emanuel **Isa.** vij. Item quod christus sit passus in cruce non in quantum deus sed in quantum homo non sufficit intellectus naturalis ad declarandum. Ideo fuit necessarium lumen doctrine spiritualis. quod ostendit quoniam christus voluit suspendi in cruce ne aliquis sibi credens et obediens suspendat in furca inferni. et ipse diues voluit soluere pretium redemptionis pro nobis pauperibus. ad phil. ij. Humiliauit. semetipsum factus patri obediens usque ad mortem autem crucis. Item non sufficit intellectus naturalis declarare quomodo christus est in sacramento altaris verus deus et verus homo perfectus imo fuit necessarium lumen doctrine spiritualis ab ore dei incarnati dei. Caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus. **J**oh. vi. Nota vere est potus non similitudinarie. Si dicat. et si sacerdos est malus ribaldus. etc. nunquid vere conficit. respondeo quod sic. ita vere sicut sacerdos bonus et sanctus. quia non fit virtute

sacerdotis. quia solum est instrumentum. sed fit virtute verborum christi. Sed est ibi talis differentia. quia missa boni et deuoti sacerdotis est in saluationem sui et aliorum. Missa autem mali sacerdotis est in damnationem sui et aliorum vel illorum qui ipsam audiunt si publicus fuerit. dist. xxxij. Preter hoc. nihilominus consecrat sed ad sui damnationem. etc. **G**regorius. de conse. dist. ij. Quis fidelium dubium habere possit in ipsa inolationis hora ad sacerdotis vocem celos aperiri et in ipso iesu christi mysterio angelorum choros adesse qui recomedant christo bonum sacerdotem. **S**aluum vero detestantur peccantes a christo licentiam ipsum occidi. Quibus respondet christus. nolo mortem peccatoris sed magis ut conuertatur et viuatur. **E**zech. xvij. Item non sufficit lumen intellectus naturalis ostendere omnia que debemus facere ut quod debeamus baptisari et quod ibi mudemur a peccato a culpa et a pena. Ideo fuit necessarium lumen doctrine spiritualis. dei. **N**isi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non introibit in regnum dei etc. **J**oh. ij. Non sufficit intellectus naturalis quod si post baptismum peccatum quod per penitentiam iterum sanctificemur. sed necessarium est lumen doctrine christi dei. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis et quorum retinueritis retenta sunt. **J**oh. xx. Item non sufficit lumen intellectus naturalis ad sciendum quid sperandum est in alio mundo quantum ad gloriam anime. vel quod horrendum et timendum quantum ad damnationem. et de resurrectione quantum ad corpus. Ideo necessarium est lumen doctrine spiritualis. dei. venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient voces filii dei. et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vite. qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicij. **J**oh. v. licet enim intellectus naturalis sufficiat quod habeamus a deo retributionem. non tamen declarat qualem. De isto lumine doctrine spiritualis **A**utoritas **Isa.** ij. domus iacob. i. christiani venite et ambulemus in lumine dei nostri. **N**ota non dicitur in lumine intellectus nostri. Ideo dixit christus aliquibus qui erant contenti de primo lumine. scilicet intellectus. **A**dhuc modicum lumen est in vobis **J**oh. xij. **T**ertium lumen nobis necessarium est lumen de exemplo virtuali. Ratio. quia viatores qui habent ire per longam viam et piculosam necesse est ut habeant ductorem qui eis ostendat viam nec sufficit doctrina. scilicet dicere eis verbo sed etiam facto maxime cum in via sunt plures vie. Sicut in via ab hinc usque ad celum in qua primi ductores fuerunt **A**daz et **E**ua. qui in prima dicta errauerunt in via. et consequenter omnes ipsam sequentes. etc. **I**psi vero non cognouerunt vias meas quibus in rari in ira mea si introibunt in requiem meam. ps. cxlij. Sed venit alius ductor. scilicet christus qui nunquam errauit viam. **J**oh. j. **P**et. ij. Sequamini vestigia eius quod peccatum nunquam fecit nec inuentus est dolus in ore eius. **E**t cum in dicta via siue via paradisi sunt multa

Dñica infra octa. Epiphanie

biuita nō oportet respicere nisi p̄ quam christ⁹ du-
ctor vadit. **P**rimū biuū est ad sinistra supbie
z vanitatis. Ad dextram māfuetudinis z humi-
litas. z p̄ istam iuit christus. Ideo dicit ip̄e **Di-**
scite a me. q̄ mitis sum z hūilis corde. **Mat.**
xxj. **S**ecūdu est auaricia z cupiditas. z miseri-
cordia z liberalitas. per primum vadūt ad infer-
num auari vſurarij raptōres fures **zē.** **Respice**
p̄ quā viam iuit christus ductor q̄ dicit Luc. vj.
Estote misericordes sicut pater vester misericors
est. **Tertiu est luxurie z carnalitatē p̄ quā va-**
dunt luxuriosi ad infernum. z mūdicie z purita-
tis. p̄ quā iuit christ⁹. Ideo dicit sacra scriptura
Hec est voluntas dei sanctificatio v̄stra. vt ab-
stineatis vos a fornicatione. z sciat vnusquisq̄
vas suū possidere in sanctificatione. s. ad Theſ.
iiij. **Quartū est inuidie z malignitatis. z amo-**
ris z charitatis p̄ quam iuit christus. de q̄ Joh.
Apocal. j. Dilexit nos z lauit nos a peccatis no-
stris in sanguine suo. **Quintū est gule z voraci-**
titatis p̄ quod vadunt gulosi. Et aliud est absti-
nentie z parcitatis. p̄ quod iuit christ⁹. Ideo di-
cit ip̄emet Luc. xxj. Attendite ne grauent̄ cor-
da v̄stra crapula z ebrietate. z sic de alijs. Nō
possumus dicere x̄po illud Genes. xxxij. Pre-
cedat dñs meus z ego paulatim sequar. De isto
lumine dixit ille sanctus senex Simeon. vider̄
oculi mei salutare tuum. Lumen ad reuelationē
gentium. Luc. ij. De isto dicit thema. Ambula-
bunt gentes in lumine tuo. **Quartū lumen est**
de gratia diuinali. Unde sunt multi qui habent
tria predicta lumina tñ nō vadūt ad paradysum
quia nō habuerunt istud quartū lumen p̄pter eo-
rum malam vitam z defectū. de q̄bus dicit Job.
xxij. Ipsi rebelles fuerunt lumini. s. diuine gra-
tie. Ideo necessarium est istud lumē de gratia di-
uinali. scz gratia gratum faciēs. que ē quoddam
lumen a deo infusum in anima. Cui⁹ effect⁹ sunt
illuminare intellectum de credendis. Inclinare
voluntatem in fiendis. z inflammare effectum in
desiderandis. De isto lumine Esa. x. Surge illu-
minare hierusalem. in persona christiana tropo-
logice. Quia venit lumen tuum z gloria dñi sup
te orta est. quia ecce tenebre operient terram. su-
per te autem orietur dñs suple per lumen gratie
Et his sequit̄ q̄ deus reputat nos p̄sonas nobi-
les. z vult q̄ cum quattuor luminibus. id est. q̄r-
tuor cereis accensis vadamus ad paradysum. Cū
nos simus vermes putridi z tñ vult q̄ honorabi-
liter vadamus ad paradysum. Ideo dicit thema
Ambulabūt gentes. scilicet ad paradysum in lu-
mine tuo zē.

Dñica infra octa. Ep̄hie. Sermo p̄m⁹.

Voluntas dei bo-
na beneplacens z p̄fecta. ad Rhom.
xij. z i epistola Juxta motiū thema-

tis in sermone volo vobis declarare breuiter.
quid vult deus a nobis. quia hoc est nobis mul-
tum necessariū ad sciendum pro habendo hic di-
uinam gratiam z in futuro gloriā dei. Sed primo
salutetur virgo **M**aria. **V**oluntas dei bona zē
Pro hui⁹ verbī declaratione z materie p̄dicade
introductione. sciendum q̄ inter om̄ia nob̄ mul-
tum necessaria ad gubernationem vite est scire
quid vult deus de nobis. **R**atio. quia nullus ser-
uus potest bene seruire dño suo nisi sciat ei⁹ vo-
luntatem que sunt que sibi placēt. z que illa que
sibi displicēt. alias credens sibi seruire bene ma-
le seruiret. **S**ic nos om̄es christiani sumus serui-
tores **C**hristi. in domū cuius intramus ad serui-
endū sibi in baptismo in quo p̄mittitur nobis
vita eterna siue salarium vite eterne. **Q**uādo sa-
cerdos querit quid petis zē. **R**espondet vitam
eternam. ergo abienuncia sathane z pompis ei⁹
Respondet abrenuncio. **I**deo oportet nos scire
quid vult deus de nobis de quolibet statu. quid
vult a religiosis a clericis quid a dñis quid a pre-
latis quid a diuitibus quid a paupibus quid a
sanis quid ab infirmis vt quilibet se gubernet iux-
ta voluntatem dei. p̄pter hoc **D**avid orādo dī-
cebat z querebat a deo vt sibi ostenderet qd̄ vo-
lebat ab eo. di. **D**omine ad te cōfugi doce me fa-
cere voluntatem tuam. quia deus me⁹ es tu. ps.
cxlij. **M**ora domine ad te cōfugi. scz ad seruiē-
dum. **I**do doce me facere voluntatem tuam z
que non potest sciri nisi ab eo reueletur. **Q**uis enim
hominū potest scire consiliū dñi. aut quis pote-
rit cogitare quid velit deus. **S**apiciē. ix. arguen-
do a minori. scz si volūtas hominis nō pōt sciri
nisi reueletur ab homine. quomodo scietur volū-
tas dei nisi ab ip̄so reuelet. **I**deo modo in nouo
testamento reuelauit nobis clare quid vult a no-
bis. p̄pter hoc deuote dixit apostolus in thema
te. **V**olūtas dei bona beneplacēs z perfecta. vbi
ostēdit apostolus q̄ deus vult a nobis tria prin-
cipaliter ad que om̄ia sunt reducibilia. vult enī
a nobis. **P**rimo conuersionem penitētiāle. ideo
dicit volūtas dei bona. **S**ecūdo durationem vir-
tualē. ideo dicit. volūtas dei beneplacens. **T**er-
tio saluationē celestialem. ideo dicit. volūtas di-
p̄fecta. **D**ico primo q̄ deus vult a nobis con-
uersionem penitētiāle. quia om̄es sumus pec-
catores nec aliquis potest se de peccatis excusa-
re. j. **J**oh. j. **S**i dixerimus. quia peccatum nō ha-
bemus. ipsi nos seducimus z veritas in nobis
nō est. **I**deo vult deus de peccatoribus conuer-
sionem penitētiāle. quia peccando quilibet
vertit dorsum deo z facie ad bona huius mundi
verbi gratia. supbus vertit dorsum deo z facie
ad honores dignitates officia zē. **I**dem de alijs
peccatis auaricie luxurie zē. vult ergo de⁹ vt pec-
cator conuertat se scz vt vertat dorsum bonis h⁹
mundi honoribus dignitatibus zē. z conuertat